

Poštnina plačana v gotovini

SOKOL

VESTNIK
SOKOLSKIH
Ž U P
LJUBLJANA
MARIBOR IN
NOVO MESTO

ŠTEVILKA 10-12
LETNIK III

IZHAJA VSAK MESEC • NAROČNINA 24 DINARJEV NA LETO

V s e b i n a :

E. L. Gangl: Naša izpoved ob dvajsetletnici Jugoslavije	145
Prof. Lojze Merčun: Pomen osvobojenja za Sokolstvo	148
Ob 25-letnici župe Maribor 1913—1938	150
Brat Miroslav Vojinović — šestdesetletnik	154
E. Bežek: Nosite sokolski znak! Toda?	155
Jelica Vazzazova, Ljubljana: Češkoslovaška žena Sokolica	157
Utrinki z vsesokolskega zleta	159
Med Poljsko in Češkoslovaško	161
Samozavest češkoslovaškega Sokolstva	161
Župa Ljubljana	162
Župa Maribor	165
Književnost	167
Razno	169

J O R

telovadno orodje je za Vas.

Uspeh, sigurnost, napredek.

Izdeluje specialna
t v o r n i c a
telovadnega orodja

J. ORAŽEM
R I B N I C A
na Dolenskem.

DARUJTE

ZA

TISKOVNI

SKLAD!

«SOKOL» izhaja vsakega prvega v mesecu in stane za vse leto 24 dinarjev, posamezna številka pa 2 dinarja.

Izdajajo ga sokolske župe, Ljubljana, Maribor in Novo mesto.

Urejuje Janez Horvat, zav. uradnik, Ljubljana - Rožna dolina, Cesta VII/6.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. (predstavnik Ivan Ovsenik) v Ljubljani.

Uprava in uredništvo sta v Ljubljani na Taboru. Ček. rač. 17.200.

SOKOL

VESTNIK SOKOLSKIH ŽUP LJUBLJANA, MARIBOR IN NOVO MESTO

ŠTEVILKA 10-12

• LETNIK III •

OKT.-DEC. 1938

E. L. Gangl:

Naša izpoved ob dvajsetletnici Jugoslavije

Kjer je zastoj, tam je smrt; samo v pokretu živimo; samo delovanje, ponavljano vsak dan, nam zagotavlja življenje in svobodo.

Tyrš v «Sokolu» leta 1873.

1.

Živimo v velikem času, ko se maje svetovni red, ko se črtajo nove meje državam in ko se bije moč z močjo, da se ustvarja nekaj večjega, kakor je bilo, ali da se snuje nekaj manjšega od tega, kar je. Zdi se, da ne stoji na bojišču ideja, da se spoprime z idejo, nego je tu in tam sila proti sili: materialno jačji, a moralno šibkejši ima prevladujoč položaj nad materialno šibkejšim, a moralno jačjim.

Sanje o npravstveni, etični vrednosti, ki je — kakor pravijo — po letu 1918. zavladata vsemu svetu, so za nami. Slutimo težo z zlom nasičenega vzdušja, ki pritiska na poedinca kakor grozotna napoved novega prelivanja krvi, da zatone v njej vse lepo, vzvišeno in plemenito in da furija strasti in besa zaigra svoj divji ples.

Treba nam je nekje zavetja, da se umiri razviharjena misel in da uplahne vznemirjeno čuvstvo: pred nami naj se razprostre gladina urejenosti notranjega sveta, da se razpršijo megle in da se vseh spon osvobojena misel kakor sinje morje razlije v daljavo do brezkončnega obzorja. Tam nekje v nedoglednem prostranstvu na vzhodni strani, v deželi visoke pesmi slovanske duševne veličine, njene sentimentalnosti in nežnosti, njenega gromovitega bučanja in neutешljivega vrenja stoji Betlehem: nova zemlja, nov svet — dom vseh Sokolov!

2.

Čemu tako daleč, bratje, ko je vendar tu blizu nas, tu okolo nas, tu v nas samih nova zemlja, ta novi svet, ta dom vseh Sokolov! Dvajset let smo hodili do tega zavetja, da se nam umiri razviharjena misel in da nam uplahne vznemirjeno čuvstvo: ne bo divjega plesa furije strasti in besa, dokler nam živi Jugoslavija, ker v njej ne bo nikoli zatonilo vse lepo, vzvišeno in plemenito, saj so v njej jugoslovenski Sokoli. Ti so pomagali pri gradnji te nove zemlje, tega novega sveta. Sokoli so bili tod, ko Sokolov še ni bilo, in ta zemlja in ta svet sta že bila, ko še ni bilo Jugoslavije. Petsto in petdeset let je od tedaj, ko je črna noč iztočila, izplakal, iz sebe iztisnila prvo kapljo sokolske krvi — to je bila zadnja kaplja, ki je ni popilo Kosovo, ker je bilo vseprek že prepojeno z njo. Poslednja kaplja je bila prva kaplja — smrt je bilo rojstvo.

Stoletja so hrumela in kovala lance na bednih, izmučenih rokah. Sužnji so v njih umirali, upadle grudi gladnih mater niso imele dovolj hrane za

še bednejšo deco. A čudo prečudno: robavanje je rojevalo moč, ki ni dala umreti dušam, v sanjah in prividih zamaknjenim v nedogledna prostranstva: v novo zemljo, v nov svet, v dom vseh Sokolov!

Kdo bi torej ne pomagal pri delu, da bi davni in pradačni junaki in mučeniki ne bili prevarani v silnem pričakovanju? Ali je res, da so sanje o npravstveni in etični vrednosti narodove duše za nami? Ne! Sanje niso za nami, sanje so danes stvarnost. Veličina slovanske duše se nikoli ne omadežuje z lažjo. Npravnost je jačja od brutalne moči. Npravnost sicer upade pod pritiskom zunanjih okolnosti, a ta upadek je kakor jutranja megla, ki jo raztrga in razžene zmagovita solnčna luč.

Ne stran od velike stvarnosti, sestre! Tej stvarnosti dajete ve lepoto in višjo ceno, ker jo krasite z nedopovedljivo visoko vrednostjo svoje duše — kakor je postala z njo nad vse vzvišena in junaško legendarna mati Jugovičev. In kaj pravite, sestre, ko vam stopa pred oči klasično popolni lik Boje, matere semberijskega kneza Iva?

O, dokler stoji osem karijatid ob grobu Neznanege junaka na Avali, dotlej je v tem črnobleskem mramorju oličena veličina jugoslovenske žene Sokolice matere in devojke, ki brani in čuva plemenito bogastvo svoje duše in blagoslovljeni napoj svojega mleka za svoj rod in za svoj dom — za dom vseh Sokolov! Srečna Jugoslavija, ki ti je uspevanje, cvet in plod položen v bele grudi in globino src naših žená in mladenk!

3.

Naša sokolska skupnost — to je volja vseh, ki se steka v enotno hotenje in v npravstveno moč današnjega sokolskega rodu, ki nam daje zavetje in ki nam razgrinja vso daljavo in globočino jugoslovenske dejavnosti — da, ta naša skupnost ustvarja pogoje za novo življenje. Ona kleše iz mramorja naše zvestobe in zavesti nešteto karijatid, ki so razpostavljene ob cestah z vseh končin naše Jugoslavije tja gor do belega mramorja na Oplencu in do živega Aleksandrovega srca, zasanjanega v njegovo vzvišeno lepoto! To junaško srce utriplje nenehoma petsto petdeset let, in davno bi že zastalo kot peščena ura, če bi v njem ne vrela tista zadnja in tista prva kaplja krvi, ki je bila iztočena in ki je ostala, ko so se zlomila poslednja kopja davnih, davnih, pradačnih borcev, junakov in mučenicov — predhodnikov in roditeljev viteštva in junaštva jugoslovenskega sokolskega rodu!

Ustvarjamo pogoje za novo življenje, saj nam kategorični imperativ naše zvestobe in zavesti dopoveduje, da je treba v velikem času velikih duš, velikega dela in velikih žrtev. Nihče ne more omajati našega hotenja, ki mu je izraz naše delo za napredek našega naroda. To delo je v sokolskem zakoniku «suprema lex» — to je naša kulturno-gospodarska, socialna, npravstveno-vzgojna in zdravstveno-napredna razvojna nujnost in samobitnost. Saj vemo, da mora biti naša aktivnost toliko bolj predahnjena z nacionalno mislijo, toliko bolj iniciativna, toliko bolj polna notranje moči in lepote, čim manjši in šibkejši smo v gmotnem in številčnem oziru v primeri z drugimi narodi. Mi hočemo, da bodi naša kakovost jačja od naše količine, ker začenjamo novo poglavje v zgodovini našega naroda.

In če vse to točno premislimo, ali se nam ne vidi, kakor da so se pre-maknile strani neba? Da se je tisto nedogledno prostranstvo vzhodne strani prevalilo k nam na slovanski jug Evrope, kjer se oglašajo davorijske slovanske duševne veličine, kjer se razlega njeno bučanje in vrvenje: Glejte, tu smo! —

4.

Ni nobenega dvoma, da zgodovinski dogodki sodobnosti, ki se s toliko naglico razvijajo in kopičijo okolo nas, režejo globoke v sklop starih naziranj, različnih političnih gledanj, državnih in narodnostnih programov in diplomatskih konceptov o nalogah in smotrih vsake narodne in državne politike. Za vlade železnega nemškega kancelarja Bismarcka je veljalo politično načelo vladavine kladiva in nakovala: jačji kuje, po slabejšem padajo udarci. Ali je danes še tako, ali je drugače, o tem ne razpravljamo tukaj, ker nas življenje sedanjosti samo uči.

Toda na nobenem plugu ni lemeža, ki bi mogel med kulturo in narodnostjo zarezati tako globoke brazde, da bi razdvojil eno od druge. Ako bi oraču to uspelo, bi uničil obenem narodnost in kulturo. To ni uspelo niti kosovski niti belogorski katastrofi.

Kultura je vezana na narodnost. A kdor hoče odvzeti narodu narodnost, mu hoče uničiti kulturo, to se pravi, da hoče en del narodne kulture odtrgati od skupne kulture vsega človeštva. Potemtakem pomenja na primer raznarodovanje krčitev in omrtvičenje sodelujočih moči za kulturni napredek vsega človeštva. Tako delo pa je nekulturno in po našem pojmovanju pravice, demokracije in svobode vredno vse obsodbe. Po našem pojmovanju kulturnega poslanstva, ki ga ima vsak človek do vsakega človeka, se morajo v znamenju in na torišču svobodne znanosti neovirano krepiti moči duha, ki naj merijo svojo jakost in plodovitost v kulturnem tekmovanju z vsemi prosvetljenimi narodi. Le na ta način moremo vsi vzporedno napredovati, da ne bo nihče bogatel na škodo drugega in da ne bo nihče s protežiranjem, ki bi ga užival, zbujal v sosedu grenkega občutka preziranja in zapostavljanja. Ne človek proti človeku, temveč človek s človekom! Brat z bratom, sestra s sestro!

Kultura in narodnost sta dva nerazdružljiva pojma. Vsaka narodnost mora imeti priliko in sredstva, da se svoji individualnosti odgovarjajoče in svojim duševnim močem primerno ustali in razraste na svoji zemlji in v območju svoje narodne celote. Ker vsak narod obstoja, ker torej je, ima pravico do vseh svoboščin in dobrin, ki jih vsebuje zakon pravice in resnice. Od teh dolžnosti Jugosloveni nismo izločeni, zato ne smemo biti izvzeti niti od pravic. Prva naša pravica kot narodne celote in kot ljudi lastne države pa je, da se grejemo in uspevamo na solncu svoje kulture.

Sokoli se ne precenjujemo, ako trdimo, da smo v tem smislu v dvajsetih letih obstoja Jugoslavije in svoje sokolske skupnosti ogromno prispevali k bogastvu, lepoti in vrednosti jugoslovenskega narodnega življenja in jugoslovenske državljanske zavesti.

5.

Naša vzgojna delavnost je težila za tem, da se vsakemu poedincu pridobi varno, trdno in enotno razmerje do države, ker bi se sicer pojavilo kolebanje in beganje med največjo lojalnostjo in med skrajnim radikalizmom. Vsak narod mora imeti svoboden vstop na sveti prostor narodne in državne enotnosti, ki ga naj vabi zavest enakopravnosti in objektivno ocenjevanje lastnega dela po njegovi kulturni vrednosti in po poštenosti in čistosti njegovih vzpodbud in motivov. Če bi Sokoli zamudili in prezrli svojo vzgojno nalogo v tem pravcu, bi prezrli in zamudili ugotovitev svojega stališča, pomena in važnosti svojega udejstvovanja v celoti narodovega življenja in v okviru državne suverenosti.

Takega greha — še več — takega izdajstva na življenjskih pogojih in eksistenčnih osnovah jugoslovenskega naroda nimamo na svoji vesti —

obratno: naše delo je dalo našemu Sokolstvu moralno in stvarno pravo, da smo, ker moramo biti.

In nikdar ne pozabimo zaobljube, ki smo jo izrekli dne 7. septembra 1928 na Kosovem polju, ko smo stali na pragu desetletnega obstoja Jugoslavije: «Onega, kar je naše, nam ne sme nihče vzeti; onega, kar je ustvarjeno iz smrti za življenje, ne sme nihče zrušiti! A z ničemer in nikoli ne odkrinite svetosti domovine in veličine žrtev, darovanih zanjo!»

Prof. Lojze Merčun, prosvetar Sokolske župe Ljubljana:

Pomen osvobojenja za Sokolstvo

Že ob ustanovitvi prvih sokolskih društev na Češkem in pri nas je bila Sokolstvu tako rekoč v zibelko položena poleg telesne tudi nacionalna vzgoja mladih pokolenj, ki so vstopala v sokolske vrste. Ta nacionalna vzgoja je imela v prvi vrsti namen hrabriti in bodriti Sokole na odpor napram takratnemu gospodujočemu in pritiskajočemu nemštvu. V tistih težkih časih nam niso priznavali niti pravic do narodnega šolstva. Gospodarsko in kulturno zaslužnjevanje je imelo svobodno pot po slovanskih deželah. Raznarodovanje je posebno na mejah zavzemalo tak obseg, da so kar celi okraji izginjali v nemškem morju. V uradih so sedeli trdi Nemci in nesramni Nemčurji, ki ali niso znali ali pa niso hoteli znati slovanskih jezikov. Slovani smo bili povsod zapostavljeni, in če je prišlo do kakšnih razračunavanj, so nas nagnali z najgršimi psovki in nam grozili na vse mogoče načine.

V takih težkih prilikah se je rodilo Sokolstvo. Zato ni čuda, da je geslo «krepimo se» imelo predvsem nacionalno-borben pomen: «Krepimo se» na duhu in telesu, da bomo silni, ko pride tisti čas, ki so o njem sanjali ustanovitelji Sokolstva s Tyršem in Fügnerjem na čelu. Bistrejši in pogumnejši so že takrat videli v Sokolstvu armado narodnih borcev, ki naj v odločilnih trenutkih prinese slovanskim narodom osvobojenje. Kasneje se je Sokolstvo začelo prav zavestno pripravljati za ta končni cilj in obračun ter ga 1918. leta tudi doseglo. Od tedaj razpolaga Sokolstvo po slovanskih državah s tolikšnim moralnim kapitalom, da se ne boji nobene konkurence.

Pa bi kdo utegnil misliti, da je z osvobojenjem Sokolstvo izgubilo na svoji udarnosti, torej na svoji borbenosti, ker se mu je izpolnil doberšen del njegovéga programa in mu je potemtakem ostala le še telesna in recimo še moralna vzgoja. Temu bi z mirno dušo lahko rekli, da se moti. Pokojni prezident Osvoboditelj Sokol Tomaž G. Masaryk je dejal, da je težko svobodo priboriti, a da je še težje svobodo ohraniti. Na te proroške besede Sokola prezidenta misli danes Sokolstvo po vsem svetu in želi srečnega izhoda bratski Češkoslovaški iz težav, ki so jo obiskale na dvajseto obletnico njenega obstoja. Torej je Sokolstvo kot izrazito državotvoren element vstopilo v nanovo ustanovljene slovanske države in prevzelo nase poleg narodnih nalog težko in delikatno nalogo braniti svoje nacionalne države.

Pa ne samo braniti, treba je tudi graditi. Država gradi ceste, železnice, mostove, pristanišča in letališča. Armada se izpopolnjuje na kopnem, na morju in v zraku. Grade šole, bolnišnice, cerkve itd. Mi pa gradimo sokolske domove in ob njih letna telovadišča. Kjerkoli kaj gradimo, imejmo v mislih vedno najpotrebnejše: graditi duhovno edinstvo. Po verah, po narečju, pisavi in po regionalnih gospodarskih principih ločene brate je treba združevati v eno enotno duhovno skupnost. Ne s silo in ne z zvijačo, marveč s skupnim delom za skupno domovino, s primerno toleranco v

bratskem krogu in v težavah z medsebojno pomočjo. Ravno Sokolstvo je že po svojih tradicijah najprimernejša organizacija za doseg tega cilja. Dvajset let že z uspehom deluje na tem področju. Posebno naš blagopokojni Viteški kralj Aleksander I. Uedinitelj je dobro poznal to sokolsko poslanstvo. Zato nas je odlikoval pred vsemi drugimi organizacijami in nam postavil na čelo svoje najdražje — svojega prvorojenca, sedanjega kralja Petra II. Sokoli se hočemo izkazati hvaležne za to naklonjenost in se izkušamo oddolžiti svojim najvišjim dobrotnikom s posebno Petletnico, ki jo imenujemo sokolska Petrova petletnica. To bi se reklo graditi.

Prej smo tudi rekli, da je treba zgrajeno in s trudom pridobljeno briniti. Zavedajmo se predvsem tega: Svoboda je v življenju narodov to, kar je zdravje v življenju poedinca. Kakor je za poedinca zdravje prvi pogoj za duševno in telesno napredovanje, tako je v življenju narodov prvi pogoj za duševni in gospodarski razmah. In kakor ve človek ceniti zdravje šele potem, ko ga je izgubil, zna narod svobodo prav ceniti šele potem, ko je nima več. Kakor marsikdo svoje zdravje po nepotrebem in nezmiselno zapravlja in ga izgubi, ko se tega najmanj nadeja, tako se marsikateri narod igra s svojo svobodo. Če je to resnica, ki več ali manj velja za vse narode, pa ta resnica v polni meri velja za nas Slovane. Ravno Slovani imamo najbridkejših izkušenj na pretek. Staroslavna slovanska nesloga, narodna nezavednost in izdajstvo pripravljajo sovražnikom pot v naše dežele. Zgodovina nas uči o Polabskih Slovanih, ki njih zadnji ostanki Lužiški Srbi tam blizu Berlina zaman iščejo prostora pod solncem... Tako in nič drugače smo Slovani zgubili Koroško. Če pomislimo, da je bil sicer nemški Dunaj nekdanj največje češko mesto, Trst pa некоč največje slovensko mesto, si pa lahko mislimo, kam bi nas bila privedla ta rakova pot, da nismo dobili ob dvanajsti uri svojih nacionalnih držav. Kakor vse kaže, imamo sicer nove države — toda stare grehe. In tako smo še vedno sredi nacionalne vzgoje. To, kar sta Tyrš in Fügner spoznala za pametno, dobro in češkemu narodu koristno, to mi v nekakšni tradicionalni obliki prenašamo na generacije, ki se vrstijo po naših telovadnicah. Nikdar ne poudarjamo dovolj naši mladini, ki vesela in razigrana prihaja v naše vrste, kako je življenje pod tujim jarmom dušeče težko. Kako pa nam narodna država nudi v izobilju — bi skoraj lahko rekli — vsega tistega, po čemer tlačeni narod hrepeni kakor žejen jelen po bistri studenčnici. Nikdar ne poudarjamo dovolj v svojih govorih pred vrsto, da nam je treba narodnega edinstva, bratske sloge in slovanske vzajemnosti, če hočemo, da ne bomo zabredli v stare narodne grehe in z njimi vred v nove težave. Nikdar ne pozivamo dovolj svojega članstva, naraščaja in dece k intenzivnemu, požrtvovalnemu in nesebičnemu delu za narod, kralja in domovino. V naših vrstah ni prostora za sebičneže, demagoge in razne pustolovce. Mi ne poznamo oklevanja od leve na desno in nazaj. Naša pot je ravna in naš cilj jasen za vsakogar, ki nas hoče prav razumeti. Zato vabimo v svoje vrste vse, ki sta jim blaginja naroda in države najbolj pri srcu. Redek je tak, ki bi lahko o sebi rekel: telovadba mi ni potrebna. Sokolska nacionalna usmerjenost in sokolska moralna višina pa bi bili potrebni vsakomur. Od blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja imamo naslov viteška organizacija. Kakor vitezi smo branili to, kar imamo. Če že zaenkrat ne dobimo vsega, kar bi po srcu in jeziku moralo biti naše, pa stojimo z vsemi svojimi silami na braniku tega, kar že imamo. Naše geslo je: niti pedi zemlje nikomur, pa naj pride nad nas karkoli.

Tako vidimo, da se Sokolstvu ravno po osvobojenju odpira široko polje, kjer bi potrebovali oračev in sejalecev, da bo domovina ob svojem času žela

in da bo dovolj močna, če pridejo časi preizkušnje, da je ne prehiti usoda. Državi smo na razpolago vsi z vsem, kar imamo. Ministrstvu za telesno vzgojo naroda služimo z vsemi svojimi dovršenimi tehničarji in ogromnim inventarjem. Narodni vojski vzgajamo najboljše vojake in častnike. Še po odsluženju vojaške službe ohranjamo rezerviste na duhu in na telesu prožne in nacionalno borbene. Odtod bratska naklonjenost in nacionalna povezanost med vojsko in Sokolstvom. Kako ogromno je naše prosvetno delo! Koliko predavanj, govorov in nagovorov, pa knjižnice, pevski zbori in dramatični odseki! Koliko tečajev za pobijanje nepismenosti — pa vse to v strogo nacionalnem in moralnem duhu. Lahko si mislimo, koliko ogromne energije je to, ki ne gre zaman med narod. Še na gospodarskem in higijenskem področju se udejstvujejo nekatera društva in tudi že celo župe.

Da ima Sokolstvo šele v nacionalnih državah svoj pravi dom, nam najlepše kaže statistika. Na jugoslovenskem ozemlju pred svetovno vojno smo imeli slovenskih, hrvatskih in srbskih sokolskih društev 538 s 47.000 pripadniki. Danes pa ima Jugoslavija 2552 sokolskih edinic s približno 250.000 pripadniki. To bi se reklo, da imamo danes po 20 letih štirikrat toliko društev in petkrat toliko pripadnikov. Skoraj isti porast izkazuje Sokolstvo pri ostalih Slovanih. ČOS je imela pred svetovno vojno 996 društev s 139.000 pripadniki, danes pa ima ČOS 3255 edinic s približno osemsto tisoč pripadniki. Torej trikratno število društev in petkratno število pripadnikov. Poljska sokolska zveza je imela pred vojno 288 društev in 33.000 pripadnikov, danes ima 868 društev in 70.000 pripadnikov. Torej nekako trikrat toliko društev in dvakrat toliko pripadnikov. Bolgarski Junaki so imeli 1914. leta 48 društev z 12.000 pripadniki, danes pa imajo 210 društev s 70.000 pripadniki, torej štirikrat toliko društev in sedemkrat toliko pripadnikov. Le v Rusiji sokolsko seme ni padlo na posebno rodovitna tla. Predvojna Rusija je imela le 22.000 Sokolov, v emigraciji pa se jih je ohranilo do danes okrog 12.000.

Veseli nas, da Sokolstvo v osvobojenih slovanskih državah lepo napreduje, da se stalno množe vrste članstva in — kar je posebno prijetno — da se okrog sokolskih praporov zbira številen mladi rod, ki bo tradicije Tyrša in Fügnerja, tradicije čeških legionarjev in jugoslovenskih dobrovoljcev ponese naprej v bodočnost za srečo in blagostanje slovanskih držav.

Ob 25-letnici župe Maribor

1915—1938

V Ljutomer — središče vesele Prlekije — se je preselil iz Šoštanja leta 1901 Čeh dr. Karel Chloupek, vztrajen narodni delavec, prežet s smelim sokolskim duhom. Leta 1905. je ustanovil s pomočjo zavednih Prlekov prvo sokolsko društvo ob severni jezikovni meji. Temu sokolskemu društvu se je čez nekaj let pridružilo mariborsko (1907), ptujsko (1908) in ormoško (1912). Vsa ta sokolska društva so pripadala župi Celje.

Organizacijsko delo in težnja po razmahu sokolske misli sta zahtevali samostojno župno edinico. V narodnem boju prekaljeni možje in čuvarji severne meje so ustanovili 8. decembra 1915 sokolsko župo Maribor. Župo so tvorila že prej imenovana sokolska društva in društvo v Gradcu in sokolska odseka v Selnici ob Dravi in na Kogu pri Središču. — Prvi župni starosta je bil narodni prvoborec dr. Fran Rosina. Ob njegovi rami so stali

sami možje, ki so tedaj in kasneje globoko rezali brazde v vsem narodnem življenju ob severni jezikovni meji in usmerjali obrambno delo proti prodirajočemu germanstvu. Vsem Sokolom so sveta imena bratov, kakor dr. Gvidon Serbec, Joško Rajh, dr. Ljudevit Pivko, dr. Radoslav Pipuš in Ivan Kejžar.

Pet sokolskih društev in dva sokolska odseka je štela naša župa ob ustanovitvi s 422 članoma (225 ustanovnih in podpornih, 151 izvršujoč, članic 46, obrtnega in šol. naraščaja 147, članskih krojev 159). In s to četico je šla župa krepko na delo. Župni načelnik br. E. Ilich se je lotil dela s češko vztrajnostjo in požrtvovalnostjo. S pomočjo tehničnega odbora je pripravljaval telovadeče članstvo za tekme v Ljubljani in na župni zlet v Rušah, kjer je razvil prapor Mariborski Sokol (obenem župni prapor). Bilo je to 28. junija 1914.

Ruški zlet je visoko dvignil nacionalno zavest in odločnost mariborskih in ruških Slovencev in jim dal poguma za dneve trpljenja, ki so prihajali. — V Sarajevu je Princip maščeval avstrijsko izzivanje na isti dan, kakor je bil župni zlet v Rušah. Avstrijski krvniki so se takoj vrgli s sadistično naslado na sokolske borce, jih nekaj pozaprli, med njimi tudi dr. Frana

Brat dr. Fran Rosina, prvi starosta župe Maribor

Rosino in ustavili delovanje župe. — Župni prapor, ki je jedva zaplapolal nad sokolsko jato — ta sveti simbol neustrašenih sokolskih src — so morali za štiriletno dobo skrbno skrivati pred avstrijsko oskrunitvijo.

Dober slovanski genij je navdahnil naše borce, da so ravno pred kritično dobo — pred začetkom odločilne osvoboditvene dobe — začeli ustvarjati v Mariboru sokolsko organizacijo, ki je bila edina zmožna strniti najidealnejše in najpožrtvovalnejše delavce za naše osvobojenje in uedinjenje. Da so ti borci bili sokolsko krepstni, nam dokazuje njihova nezlomljiva narodna zavednost, ki ni niti za las popustila vkljub graškim ječam, da, celo jačila je zavednim Rušanom njih slovansko orientacijo. A zlomila je telesno mnoge internirance, zlasti pa starosto dr. Fr. Rosino.

Po osvobojenju je mogočno zakril Sokol na severni meji. Stari in novi sokolski borci so imeli neovirano, široko, še malo preorano sokolsko polje. Da nadaljujejo začeto delo, so se zbrali 27. maja 1919 v Narodnem domu in začrtali smernice bodočemu udejstvovanju. Ob župnem starosti br. dr. Vladimiru Srncu so se zbrali prejšnji, še živeči mariborski sokolski delavci (br. dr. Fran Strelec, J. Rajh, E. Ilich) in nove sokolske osebnosti: br. dr. M. Kovačič, Fr. Bureš, dr. F. Irgolič, R. Tušak in drugi. Tu vidimo imena mož,

ki so bili že tedaj in so še danes malone vsi neumorno delavni za povzdigo sokolskih idealov in zgraditev čvrste bariere na severni meji.

Mariborska župa se po osvobojenju krepko razširja in postaja s svojim delovanjem in z organizatoričnim razmahom mogočen člen v tedanji sokolski verigi. S svojimi delavnimi člani, ki ne poznajo ne osebnih slavnosti ne časti, pomaga ustvariti ogromno solidno stavbo jugoslovenskega Sokolstva v Novem Sadu pod imenom Sokolski Savez Srbov, Hrvatov in Slovencev. Predstoječa «formula» ni popolnoma tolmačila uedinjenja jugoslovenskega So-

kolstva in ravno mariborski delegati so se vrnili z deljenimi čustvi iz Novega Sada, vendar je bil v tedanjih razmerah to edini izhod.

Delovanje društev v župi Maribor je bilo posebno v njihovi začetni in razvojni dobi krajevno intenzivno. Župna uprava polaga posebno pažajo na najizpostavljenjše edinice ob državni meji in je drugim pomagala z vsem, kar je premogla. Žal, niso vse edinice vselej zahvalne za župno organizatorično delovanje in pomoč. Bila je in je še danes premalo vzgojena v nekaterih edinicah sokolska skupnost in vzajemnost. Sokolski delavci v naših edinicah so tedaj in menda še danes oboževali le prag domačega zvonika. Za dopise, urgence, prepise, navodila, posebno pa terjatve so imeli in še imajo gluha

Brat dr. Ludvik Pivko, dolgoletni starosta župe Maribor

ušesa. Pozabili smo pri našem delu vzgojiti pri vsakem našem pripadniku v prvi vrsti čut dolžnosti.

Naš neumorni brat dr. Pivko, župni starosta od 1920 do 1925, je dvignil župno delovanje na zavidno višino. Začeli so prirejati razen župnih in pokrajinskega zleta, kjer naj se vidijo uspehi sokolskega dela, še vaditeljske in prosvetne tečaje, da se dvigne strokovno znanje društvenih vaditeljev in prosvetarjev. Za razvnetje veselja in učvrstitve volje se uvedejo tekmovanja v vseh panogah telovadbe. Za duhovno vez med župo in edinicami ustanovi župa s privoljenjem JSS glasilo «Sokolski vestnik župe Maribor» pod uredništvom br. dr. Ljudevita Pivka. V olajšanje tehničnega organizatoričnega dela razdele župo na okrožja. Leta 1921. je imela župa: Koroško okrožje — 8 edinic; Mariborsko okrožje — 9 edinic; Ptujsko okrožje — 4 edinice; Mursko okrožje — 4 edinice; Varaždinsko okrožje — 6 edinic; skupaj 31 sokolsko edinic. V tem času je bila na področju župe otvoritev prvega sokolskega doma s telovadiščem v Studencih pri Mariboru, telovadišča sokolskega društva Maribor in sokolskega doma v Središču.

V tej dobi br. dr. Ljudevita Pivka se je začelo pod br. dr. M. Kovačičem smotrno prosvetno delo. Ustanovila se je župna knjižnica, začeli so

se prirejati v Mariboru prosvetni tečajji in po edinicah so začeli poslovati prosvetarji.

Po izvolitvi br. dr. Pivka za narodnega poslanca je prevzel župno vodstvo br. Julče Novak od 1925—1929. Mladi člani tehničnega odbora so se vrgli s podvojeno silo na delo, da organizirajo po okrožjih v telovadnicah smotrno delo. Z izkustvi, ki so jih nekateri vaditelji pridobili v prednjaški šoli ČOS v Pragi, so izkušali dvigniti telovadeče vrste na višino, ki ustreza slovesu Sokolstva. Priložnostne načelnike edinic so zamenjavali z izprašanimi vaditelji, ki so dokončali prednjaške tečaje (priprava za VIII. vse-sokolski zlet v Pragi).

Prosvetno delo zaznamuje viden porast. Predavanja po društvih, potovalna knjižnica, zopetno izdajanje župnega vestnika, izdaja sokolskega katekizma br. Hočevarja in nato obvezni nagovori, vsakoletna prosvetna šola in razdelitev župnega delovnega področja v prosvetna okrožja. Vse to je pripomoglo do razgibanega prosvetnega udejstvovanja posameznih edinic, ki so v vseh prosvetnih prireditvah leto za letom vidno napredovale.

Z zakonom Sokola Kraljevine Jugoslavije se je stalež edinic in pripadnikov vidno dvigal na račun kakovosti članstva. Pri edinicah so prosili za sprejem taki, ki jim je bilo Sokolstvo do tedaj neznan pojem. Vendar je Sokolstvo, čigar bistvo se s tem zakonom ni izpremenilo, tudi iz tega članstva hotelo pridobiti vsaj nekaj «pravovernih». V tej kritični dobi presnavljanja starostuje župi br. dr. M. Kovačič (1929 in 1930), najjagilnejši član uprave, ki je spodbujal in spodbuja članstvo s peresom in besedo. Sledovi njegovega dela so v naši župi vidni povsod.

Najhujše napore premagujejo po telovadnicah s pripravo za vsesokolski nastop v Beogradu in za mednarodne tekme v Luxemburgu, kjer je dosegel prvenstvo naš član br. Tošo Primožič.

V tej dobi je posvečala župna uprava največjo pažnjo naši meji. Tu so se ustanavljala nova društva in čete. Ob koncu leta 1930. je štela župa 73 društva in 28 čet. Osnovala se je župa Varaždin, nanjo odpade od MSŽ 22 društvi in 13 čet, nam je ostalo ob koncu poslovnega leta 51 društvo in 15 čet z 9820 pripadniki. Pri tako naglem porastu gotovo niso bila povsod pripravljena ugodna tla za sokolska gnezda. A tudi tam, kjer se tedaj ustanovljena društva niso mogla razviti, smo dosegli vsaj to, da so spoznali Sokole kot nesebične idealne delavce in za vselej onemogočili bajko o «kvarljivcih slovenskega naroda». —

Starosta br. dr. M. Gorišek nam starostuje od leta 1931. do danes.

Sokolstvu se z zakonom o SKJ postavlja ogromen delovni načrt in velika odgovornost. Od leta do leta se stopnjuje njegovo delovanje. Naša župa je na zavidni višini tehničnega in prosvetnega udejstvovanja. Ni prosvetnega področja, kjer ne bi posegla s svojim udejstvovanjem in usmerjala kulturni razvoj svojega delovnega področja. Najbolj je potrdila to trditev razstava, prirejena ob 20-letnici MSŽ. Dosegla bi pa veliko več, da ni posegla v naše vrste tragična smrt našega najvišjega brata kralja Aleksandra I., ki je močno pretresla naše vrste.

Nevidne moči, ki naskakujejo mogočno sokolsko stavbo, ne prizanašajo niti naši župi. Od trdnih, z ideali zidanih sokolskih utrdb se odbijajo vali nevidnih moči kot votle žoge. Vsa ta ogromna energija, vložena v sokolsko delo v območju župe Maribor, je vložena za isti smoter in mora imeti uspehe! Ti uspehi pa bodo podesetorjeni, kakor hitro se bo vsak član v vsaki edinici popolnoma zavedel svojih dolžnosti kot pripadnik velike sokolske družine.

Ob ustanovitvi je štela župa le 6 edinic, danes jih je 91 (48 društev in 43 čete) z 12.843 pripadniki. Razdeljena je na 7 okrožij: koroško, mursko, pohorsko, prekmursko, ptujsko, mariborsko in slovenjoriško okrožje. Sokolskih domov ima župa 13, telovadišč 28. Mnoga društva so si postavila v program SPP zidavo lastnega doma. V SPP čaka župo še ena nenapisana naloga: da strne vse svoje edinice v popolno skupnost. Mnogo napisanega programa smo izvršili, a še več nas tega čaka, kar pa bo izgotovljeno samo tedaj, če bodo posamezne edinice čutile, da so del celote in se točno držale župnih navodil.

Druga nenapisana naloga SPP naj nam bo, da še enkrat pregledamo svoje vrste in izločimo iz njih vse statiste. Vsak pripadnik naše organizacije mora biti aktiven član. Nebratsko je, da mnogi opravljajo po sokolskih edinicah eno ali več dolžnosti, medtem ko drugi stojijo ob strani ali pa s penzijsko pozo sede v uravah. Vsi ti so naši organizaciji v breme! Dela je preveč. Zagrabite, bratje! Leto 1941. nam blesti pred očmi in naše obljube starosti kralju Petru II. morajo biti izpolnjene do najmanjše pičice!

Brat Miroslav Vojinović - šestdesetletnik

V načelništvu našega sokolskega Saveza je brat Miroslav Vojinović, ki je poln načrtov učakal v novembru letošnjega leta svojo šestdesetletnico,

edini, ki je na položaju I. namestnika načelnika že dvajseto leto nepretrgoma. Polnih 40 let je vaditelj, od leta 1908. dalje v naši domovini, ki jo je iskreno vzljubil in postal njen zvesti sin, saj se je že 1912 boril kot srbsko vojak v balkanski vojni. Brat Miroslav-Franta Hofman je rodom iz vasi Probluzi pri Kraljevem Gradcu. Sokolovat je pričel v Libercu, kjer je bil tudi društveni načelnik. Leta 1908. je prišel v vaditeljsko šolo ČOS, kjer ga je pokojni brat dr. Jindra Vaniček določil za sokolskega pionirja v Srbiji, kjer se je kmalu udomačil in kjer je mnogo storil za napredek telesne vzgoje in Sokolstva. Od junija 1919 je nepretrgoma namestnik načelnika Saveza, enako dobo pa tudi referent za telesno vzgojo v ministertvu prosvete. Simpatičnemu, skromnemu in izredno marljivemu bratu Miroslavu: Zdravo!

Nosite sokolski znak! Toda?

Sokolski znak je uradni znak Sokola kraljevine Jugoslavije. Vsak sokolski pripadnik ga mora nositi ob vseh prireditvah, ki jih prireja sokolska edinica, društvo, župa in savez. More pa ga nositi vsak pripadnik sokolske organizacije ob vseh drugih prilikah, ob vseh dogodkih javnega narodnega življenja in gibanja, razen v primerih, ki jih navaja pravilnik o nošnji sokolskega znaka, t. j. ob priliki političnih demonstracij, političnih zborov in agitacij in ob priliki hazardnih iger.

Sokolski znak sme nositi le pripadnik organizacije, ki se mora vsakemu bratu na zahtevo legitimirati s sokolsko legitimacijo. Za to je vezana nošnja sokolskega znaka na posedovanje in nošnjo sokolske legitimacije. O posesti in nošnji sokolskega znaka obstoja pravilnik, ki trdno določa pogoje o nošnji znaka in pozdravljanja med seboj.

Bratje in sestre! Sokolski znak je zunanja izkaznica vsakega člana in vsake članice. Kdor nosi sokolski znak, ta ne sme sploh nikdar zagrešiti dejanj, ki bi ne bila v skladu s častjo človeka in človečanskim duhom. Mora pa vselej in ob vsaki priliki zastopati in čuvati čast in ugled sokolske organizacije in njene misli. Zato ni vseeno, kako se ponašamo v javnosti, kako se ponašamo v svojem dnevnem poslovnem delu. Kdor nosi sokolski znak, mora biti pripravljen prikazovati in dokazovati, da se v njem zrcali tisti viteški duh, ki ga sokolska organizacija reklamira za sebe. Kdor ni pripravljen in voljan izpolnjevati sokolskih dolžnosti v vedenju v javnem življenju in kdor se ne smatra za sposobnega, braniti vsak čas in povsod sokolsko misel, ta naj sokolskega znaka ne nosi, ta naj ga odloži z odpovedjo članstva pri svoji edinici.

Sokolstvo nima ničesar od članov, ki ne izpolnjujejo sokolskih dolžnosti. Nasprotno ima lahko še celo neprilike, kadar se zanaša nanje in računa na izpolnjevanje njih sokolskih dolžnosti. Sokolstvo nima za smoter majhnih ciljev. Sokolstvo je organizacija z velikimi cilji, ima zgrajeno svojo ideologijo, svoj organizacijski in administrativni sistem. Na njem sloni ideja veselovanja in človečanstva. Ideje, ki so izražene v sokolski miselnosti, so konkretne in ker so konkretne, so tudi cilji konkretni. Konkretni cilji zahtevajo odločno voljo po poočitvi takih dejanj, da postane beseda meso.

Sokolska misel hoče vezati voljo svojega članstva na njegove velike cilje. Cilji in pota Sokolstva so opisani v posebni knjigi. Zato opuščam imenovanje konkretnih ciljev, ki morajo biti vsakemu članu znani. Gre za to, da se dejansko bližamo ciljem in hodimo po potih sokolske miselnosti. Ta dejanska — ne teoretična — sleditev pa zahteva popolno občutenje vsakega člana do sokolske skupnosti. To občutenje je nekako razodetje za vsakogar, je spoznanje, ki se rodi šele tedaj, ko smo globokeje proniknili v širino, globino in veličino sokolske misli, ki more njen uspeh ležati samo v skupni sestavi sokolskega dela poedincev. V tem spoznanju postane sokolska misel vera. Izpovedovati sokolsko vero se pravi verovati samozavestno v svoje sposobnosti in znanje, verovati samozavestno v samega sebe. Vsaka drža, gesta in beseda mora nakazati sled plemenitosti in gotovosti, ki z njo dokazuje poedinec svojo veliko vero v Sokolstvo in v samega sebe.

Trdno prepričanje, trdna vera v Sokolstvo delujeta privlačno na druge. Kdor sam trdno veruje v idejo, v tega verujejo potem tudi drugi. Življenjska praksa to dokazuje. Vera in prepričanje v sokolsko idejo sta tedaj odločilni za vsa dejanja poedinca. Kdor nosi sokolski znak, v tega verujem

ali bi vsaj moral verovati, da bodo vsa njegova dejanja in udejstvovanja v javnem in zasebnem življenju izvršena v prizadevanju, dati Sokolstvu čim največji svoj delež na delu za Sokolstvo. Kako bi ne verovali vanj? Z nošenjem sokolskega znaka je vendar svobodno sam od sebe vsej javnosti izpovedal svojo veliko vero v Sokolstvo in s to vero povezano svojo voljo po sokolskem udejstvovanju. Vsakdo zdaj ve, kaj on hoče, kam je usmerjeno njegovo osebno udejstvovanje v življenju in kako se bo vedel, da ne bo izpovedi te svoje vere v sokolsko misel pred vsem svetom v javnem življenju določil za neresno zadevo.

Bratje in sestre! Izpovedovanje sokolske vere pred javnostjo je resna zadeva. Biti pripadnik sokolske misli ni samo zasebna zadeva poedinca, marveč je skupna zadeva vsega Sokolstva. Z vsako nesokolsko kretnjo, gesto, besedo in dejanjem v zasebnem in javnem življenju ste prizadeli Sokolstvo. Imeti vero v kakšno idejo je zadeva pomena, vrednosti in veličine ideje. Izplača se verovati le tedaj v kako idejo, ako je ta velika in pomembna, pa seveda tudi sposobna uresničenja. Ideja Sokolstva, ki je bila odločilna za žrtve in ki so jo doprinašali v svetovni vojni dobrovoljci, je pomagala ustvariti dve slovanski državi. Dovolj, da posnememo že iz tega dejstva pomembnost, veličino in resnost sokolske misli, ki se v njo še izplača verovati.

Kdor javno z znakom izpoveduje vero v Sokolstvo, mora biti sposoben braniti sokolsko misel z vso častjo. To se zahteva od vsakega poedinca tudi, ako sicer ne nosi redno sokolskega znaka. Nenošnja sokolskega znaka ga v nobenem primeru ne opravičuje ali odvezuje od sokolskega ponašanja in sokolskih dolžnosti. Zato nošnja znaka v javnem življenju ni obvezna, pač pa nošnja znaka pravilnik priporoča kot viden znak pripadnosti k sokolski organizaciji. Nositi sokolski znak v vsem javnem življenju je dolžnost vsakega člana sokolske organizacije. Blagopokojni Viteški kralj Aleksander I. Uedinitelj je svojega prvorojenca naslednika določil za starosto sokolske organizacije, spoznavajoč pomembnost in veličino Sokolstva. Ali se naj mi v javnem življenju potem sramujemo in bojimo na zunaj izpovedovati vero v Sokolstvo? Ali se naj v trenutku nemilih prilik zato že stisnemo v kot in poizkušamo utajiti vero v Sokolstvo, da se nas ne bo preganjalo, da se nam ne bo jemalo življenjskih sredstev? Ali naj res takoj zavzamemo stališče bojazljivega človeka, odvisnega od volje nasprotnika, kakor da bi se hoteli pred njim opravičiti in oprostiti, da smo še na svetu?

Bratje in sestre! Ali razumete, zakaj se tolikokrat zgodi, da postane eden ali drugi preplašen, kadar mu nasprotnik grozi z odvzemanjem življenjskih sredstev? Bodimo odkriti in jasni! Zato, ker velik del sokolskega članstva, zlasti onega imovitejšega in onega, ki je v boljših službenih položajih, ne izpoveduje javno svojega sokolskega pripadništva, ki bi moralo biti v bratsko pomoč ob vseh prilikah, kadar gre braniti brate in z njimi čast in ugled Sokolstva. Ko pregledujemo naše sezname, bomo našli včlanjene odlične predstavnike javnega in sokolskega življenja, imovite, v dobrih položajih nahajajoče se brate in sestre, ki bi z odločno sokolsko gesto odvrnili lahko marsikatero krivico, ki se godi sobratu, rešili lahko marsikdaj ugled in čast Sokolstva. Naslavljamo te vrstice ravno na te svoje brate in sestre.

Od preprostega članstva zahtevamo vedno in povsod pravilnega sokolskega vedenja, junaškega prenašanja težav, odkrite borbenosti za ugled in čast Sokolstva. Ali hočete, vi drugi bratje in sestre, imeti zaradi malenkostnih koristi ali pa morda celo zaradi komodnosti celo take prednosti, da lahko bolj prikrivate svoje pripadništvo kakor mali, odvisni bratje? Ali imate vi več pravice do take osebne obrambe in komodnosti? Ne, nikakor

ne, bratje! Ravno vi ne smete podlegati bojznim in ravno vi ne smete odkloniti bratske moralne pomoči ob vseh prilikah, kadar gre za ugled in čast Sokolstva. Koliko nemilih dogodkov se izvrši nad brati, ki so zgledno vztrajali v svojem sokolskem prepričanju, pa so plačali svojo veliko vero z izgubo eksistence, z izgubo časti in ugleda spričo prisotnosti drugih bratov, ki so odkrili v obrambo svoje pasivnosti samo prazno izjavo, češ, da nima javno življenje nobene skupnosti s Sokolstvom. Ti bratje niso doumeli vere v Sokolstvo. Ali ti bratje morda mislijo, da je dovolj, da so v nemilih prilikah skriti v društvenem seznamu? Ne, še dolgo ne! Samo dvoje je mogoče: ali verujejo v Sokolstvo in njegovo idejo in budno pazijo, da v vseh prilikah jasno in javno izpovedujejo svojo pripadnost, ali pa se naj oprostite svojemu društvu in izjavijo odstop od sokolske zaobljube, ker niso sposobni zadostiti dani sokolski zaobljubi. Samo to dvoje je mogoče.

Bratje in sestre, ki se trudijo s sokolskim delom in ki se borijo za svoj obstanek s sokolskim znakom na prsih, gledajo to zadevo tudi še z druge strani. Ako sokolski voditelji, odličniki in na dobrih položajih stoječi bratje prikrivajo svojo sokolsko pripadnost pred javnostjo, tedaj se jim vsiljuje obupna misel. Ali je vsem tem bratom res verjeti, da mislijo resno s sokolsko stvarjo? Še bolj obupen je odgovor: Ne! Kako pa bi tudi drugače mislili, ako tisti bratje, ki bi lahko vselej z odločnostjo in avtoritativno proglašali svoje pripadništvo k Sokolstvu, odrekajo sami sebi s svojim vedenjem pravice braniti Sokolstvo, ker za tako delo niso sposobni. Ali bomo še kdaj šli za njihovimi stopinjami in jim verjeli, da mislijo resno, kadar bodo ob boljših prilikah hoteli nekaj veljati in se sklicevati na društveni seznam? Ne in dvakrat ne!

Zato je treba odločno povedati: Nosite sokolske znake vsepovsod in branite čast in ugled Sokolstva povsod tam, kjer naši bratje in sestre potrebujejo moralne pomoči! Današnje prilike to zahtevajo. Ali stopite k svojemu društvu in povejte, da je sokolska dolžnost pretežka, da bi jo izvrševali po sokolsko. Prosite, da se vas odveže od sokolske zaobljube.

Ustvarimo sokolsko policijo in sokolsko sodišče! Ne za nasprotnike, marveč za naše članstvo! Ne gre, da bi zaradi svoje komodnosti in nesokolskega nerazumevanja iskali krivce vedno v vrstah naših nasprotnikov. V borbi se je treba častno boriti in sprejemati tudi udarce. Na to moramo biti itak vedno pripravljeni. Nič pa ni obupnejšega, ako tvoj sokolski brat pobegne z bojišča, iz strelskega jarka in te pusti samega. Še bolj pa je obupno, ako imaš voditelje, ki se borbi umikajo v ozadje, tebe pa pošiljajo naprej, da izkrvaviš. Potem pa ti v takem primeru morda še kdo reče, da nisi smel take stvari kakor je Sokolstvo vzeti preveč resno.

Bratje in sestre! Nosite sokolske znake! Toda!

Jelica Vazzazova, Ljubljana:

Češkoslovaška žena Sokolica

Nepozabni dnevi desetega vsesokolskega zleta so za nami. Mesec dni so se vrstile razne sokolske prireditve, pred vsem svetom je češkoslovaško in z njim vse slovansko Sokolstvo slavilo zmago za zmago ob priznanju zastopnikov vsega sveta. Vsi smo se vrnili na svoje domove z zavestjo, da je sokolska misel najmočnejša vez vseh slovanskih narodov, vez, ki je ne bo nikdar pretrgala nobena tuja sila. Ponosni smo, da smo pripadniki sokolske združbe, in po tej edino pravilni sokolski poti hočemo stopati v bodočnost. Nihče, ki ni sam doživljal dni v zlati sokolski Pragi, si niti misliti ne more,

koliko novih doživetij, dojmov, spominov in volje do nadaljnjega dela smo prinesli domov mi, ki smo bili tako srečni, da smo se lahko udeležili tega zleta. Težko je vse to opisati z besedo, skoraj bi rekli, nemogoče, čeprav nam duša in srce prekipevata veselja in sreče, to lahko povedo samo naša bodoča dela, ki naj bodo izraz našega prizadevanja, da omogočimo tudi drugim takšno notranje doživetje, kar bomo dosegli samo s pravilnim, globoko zasnovanim sokolskim delom.

O prireditvah, telovadnih in drugih, se je po vsem svetu veliko pisalo, vkljub temu pa bodo ostali mnogi pomembni dogodki za bralce neznani, zakaj tega ni moglo zaznati ne oko, ne uho, temveč samo srce. Mene kot žensko je najbolj zanimala češkoslovaška žena kot Sokolica in takšno, kakršno sem sama neposredno občutila, jo hočem pokazati tudi drugim.

Po vesoljnem svetu se ženske borijo za enakopravnost z moškimi, v Sokolstvu te borbe ni. Vprašanje sodelovanja ženske je urejeno po načelu sokolske enakosti: za enako delo in dolžnosti enake pravice. Pri nas v praksi še ni to popolnoma izvedeno ali bolje rečeno, tam, kjer je ženska kos svoji nalogi in samostojnemu vodstvu, se svojih pravic lahko v polni meri poslužuje, če pa svojih dolžnosti ne izpolnjuje, ni upravičena, da bi se pritoževala, če ji kdorkoli tudi vseh njenih pravic ne prizna. Naša velika naloga, ki nas čaka, je, da vzgojimo žensko članstvo tako, da bo tudi tej nalogi kos. O vzrokih teh nedostakov in o ovirah pri nas kakor tudi o tem, kako bi se dale premagati, nimam namena razpravljati. Poudariti pa hočem, da so češkoslovaške Sokolice te svoje pisane pravice čudovito prenesle tudi v prakso. Čehoslovakinje so si v letih vsesplošne borbe za narodno osvobodjenje z zavestno samovzgojo in s čustvom doživljeno sokolsko mislijo pridobile in privzgojile lastnosti, ki jih usposabljuje za vsako samostojno delo, in tako zanje vprašanje enakopravnosti v Sokolstvu sploh ni več vprašanje, marveč samo po sebi umevna notranje doživljena pravica, ki jim jo tudi nihče ne krati. Da so pa tega priznanja tudi vredne, pričajo vsa njih dela in odločitve, ki so izraz pravilno, sokolsko vzgojene, zrele ženske. Naporno in požrtvovalno delo, ki ga leto za letom opravljajo češkoslovaške Sokolice z vso vestnostjo in ljubeznijo do sokolske stvari in do svojega naroda, se je posebno očitno izražalo v zletnih dnevih, ko je na tisoče in tisoče pripadnic te vseslovanske družine, od otroka do stare žene, izpričalo vsemu svetu, da stoje tudi one neomajno na braniku duševne in telesne svobode, proti vsem in vsakomur.

Nastopi Čehoslovakinj so dokazali, da so njih vrste številčno in tudi po pripravljenosti zelo močne. Občudovala sem resnost in disciplino, s katero je vsaka posameznica pomogla k uspehu. Od vodstva, to je ženskega načelnštva, ki si je v dolgi dobi neprestanega dela pridobilo neprecenljivih izkustev, pa do zadnje telovadke najbolj oddaljenih edinic, veže vse ena sama misel, sokolska misel, in zavest, da bi dale vse najboljše, kar imajo. Že samo priprava in vodstvo vseh prireditev v zletnih dnevih je zahtevala veliko število strokovno izurjenih sester, izmed katerih se je vsaka izkazala vredna tega zaupanja. Nam, ki smo gledale, kako se vse delo nemoteno razvija, se je zdelo, da je to samo ob sebi umevna stvar, toda če pomislimo, zakaj je šlo vse tako v redu, se nam odkrije natančno in do najmanjše podrobnosti premišljeno delo, ki je moglo uspeti samo zato, ker je vsaka posameznica izvršila vse in še veliko več kakor se je od nje zahtevalo. Takih članic pa ne moremo dobiti kar čez noč, ampak se izbrusijo samo v delu in spet v delu. Takšnih sester, ki so ob vsakem času in pri vsakem delu vse na svojem mestu, imata češkoslovaško Sokolstvo in češkoslovaški narod mnogo.

Kdo bi mogel popisati občutke gledalca, ko vidi na tisoče in tisoče telovadk, ki se kakor mogočna reka zlivajo na prostrano telovadišče, ko vidi, kako valovijo telesa in se prelivajo barve ob zvokih godbe. Kakšni so šele občutki telovadke, ki se zaveda: tudi jaz sem del te celote, tudi jaz sem pripadnica te velike sokolske družine in tudi jaz prispevam k uspehu vseh. Take in podobne misli so mi vstajale, ko sem občudovala nastope, ki so se vrstiti točka za točko, dan za dnem, in ko sem spet gledala nepregledne vrste telovadk, pripravljenih za nastop, kako so mirno in disciplinirano čakale na povelje za pohod, ali pa na množico tekmovalk, ki so v plemenitem boju pomerile svoje moči. Nikjer nobene razburjenosti, mirno in premišljeno so se razlegala povelja, vse je bilo na svojem mestu, vse izvršeno o pravem času. Ob tej množici smo občutili, da vse te lastnosti, ki dičijo vsako posameznico, niso zgolj prirojene, ampak so plod vztrajne in metodično neoporečne vzgoje po sokolskih telovadnicah. Dejstvo, da je prav žensko članstvo nastopalo na zletu v takšnem številu in pokazalo tolikšno izurjenost in toliko duševne zrelosti, nam daje slutiti, da se bo Sokolstvo neovirano razvijalo in zajelo sčasoma res ves narod, kajti ženska je nosilka vzgoje v družini in opravlja to svojo nalogo v polni meri. In Sokolstvo se tudi dobro zaveda, da je na mladini treba zidati bodočnost naroda. Češko-slovaška Sokolica ni mehkužna in slabotna, ampak je odporna, močna in utrjena. Ona se zaveda svoje velike in težavne naloge v bodočnosti in stopa z jasnimi in odločnimi korakom k svojemu smotru.

Tudi v narodno-obrambnem gibanju je žensko delo na Češkoslovaškem pomembno. Sokolstvo pa vzgaja članstvo tako, da lahko v vsakem primeru brani svoje sokolstvo in narodno prepričanje. Zato pač nihče ne more prezreti velike nravne sile tako vzgojenih pripadnic sokolske organizacije.

Tako sem površno orisala nekaj najznačilnejših potez v značaju češko-slovaške Sokolice, ki sem jih neposredno doživela ob osebnem stiku z mnogimi. Še veliko lepih misli imam v srcu, toda vem, da so taka doživetja le moja osebna last, ki jih še tako izbrane besede ne morejo razodeti drugim. Tudi me jugoslovanske Sokolice bomo krepko stopale po poti svojih češkoslovaških sester.

Utrinki z vsesokolskega zleta

Naj ne pozabimo znamenite pivnice «Pri Fleku» nasproti našemu bivališču v Křemencovi ulici za Narodnim gledališčem. Ne vem, ali je bilo že kje kdaj sklenjenih toliko pristnih slovanskih bratovščin kakor tu. Brez najmanjšega prestanka so se razlegale od prvega do zadnjega dne po ogromnih prostorih pesmi z vsega slovanskega sveta in navdušene napitnice slovanski vzajemnosti v vseh jezikih. Čudovito so se vsi razumeli. Sam sicer nisem nikoli pogledal, kaj se godi za Flekovimi vrati, toda to tudi ni bilo potrebno, zakaj na svojem ležišču v šoli sem slišal vsako besedo. Zdi se mi, da je zvezal «Flek» več Slovanov kakor sam zlet.

*

Predzadnji zletni dan je bilo vreme grdo. Okoli 15. ure je začel gnati jesenskomrzeln veter leden dež. Na zbirališču se je ta čas tiščalo tesno na kupu 3000 starih bratov — izpod 40. leta ga ni bilo — pripravljenih za nastop. Za njimi se je grelo s svojimi telesi 17.000 sester. Tanka telovadna obleka je slabo grela, tem manj, ker je bila vsa premočena. Toda nihče ni ušel, niti šel s svojega mesta. Nastop se je izvršil kakor ob najlepšem vre-

menu. Stare brate je na telovadišču od zgoraj močil dež, od spodaj pa luže (ki se jim ni nihče ogibal). Občinstvo je kakor blazno vzklikalo tem junakom. Ali ni mar junaštvo za 40-, 50- in 60-letnika, da neoblečen stoji več ko uro na mrzlem vetru in dežju, premočen od temena do peta, in zatem še pol ure dela na telovadišču, kjer je vetru in moči še bolj izpostavljen? Kakšen prepričljiv dokaz so ti starci za to, kaj premore sokolska volja, in kakšen neprekosljiv zgled so mlajšim rodovom. Če so stari taki, mladi vsaj slabši ne morejo biti.

*

Za starimi brati vkorakajo v hudem nalivu sestre k vajam z žogami. Čisto premočene so že, vendar ne vidiš kislega obraza. Narobe, v zabavo jim je. Delajo z navdušenjem, z dvojno pazljivostjo in zato brezhibno kakor še ne te dni. Iz luž brizga, blato škropi, žoge so mokre in spolzke, leden veter napihuje popolnoma premočeno obleko; nič jih ne moti. Ko ponosno stopajo s telovadišča, so take, kakor bi jih bil potegnil iz vode. Po veliki večini se take tudi vračajo v mesto, kjer jih v preprostih prenočiščih ne čaka udobnost. Ker jih premočeno telovadno obuvale moti, gredo bose, v tem položaju gotovo najpametneje. In — nobene slabe volje, šalijo se in smejejo. Kako lepo se je pokazala najprikupnejša lastnost: trdost do samega sebe, utrjenost; prav za prav smoter vse telovadbe.

*

Naš naraščaj je odhajal iz Prage. Ena naših članic bi morala prinesiti vodniku naše župe na postajo nujno sporočilo. Tik pred odhodom vlaka prihiti na Wilsonov kolodvor, ker je bila prepričana, da odide vlak z istega kolodvora, na katerega je bil prišel. Toda vlak so morali zaradi velikanskega prometa potisniti na Masarykov kolodvor. Vsa obupana stoji na peronu. Opazi jo gospa, ki spremlja svojega moža na vlak, stopi k njej in jo vpraša, kaj se ji je pripetilo. Ko zve za nesrečo, se hitro poslovi od svojega moža, še preden je njegov vlak odpeljal, pohiti z njo pred postajo, najame taksi in se odpelje z njo na Masarykov kolodvor. Ko jo srečno privede do naraščajskega vlaka, ki je bil že pripravljen za odhod, se hitro poslovi, da se ji naša članica niti pošteno zahvaliti ni mogla.

*

Z ženo stojiva na Vaclavskem trgu, da pozdraviva našo in romunsko vojsko. Ker sva prišla samo eno uro prej, preden je prišel vlak, seveda nisva mislila na kakšen boljši prostor, ampak sva se postavila tam, kjer so se nama zdele vrste občinstva še najredkejše. Nisva stala dolgo, ko naju opazi starejši gospod, ki stoji v drugi vrsti. Zadostoval je poziv: «Napravite prostor Jugoslovanom!» in že so se ljudje, ki so stali tam od ranega jutra, da bi imeli čim boljši prostor, brez oklevanja razmaknili, in v hipu sva bila v prednji vrsti.

*

Stopam proti Tyrševemu domu. Spotoma se mi pridruži osemletno dekletce, me pogumno pozdravi z «Na zdar!» in me vpraša, kako mi ugaja v Pragi. V nadaljnjem pogovoru mi s ponosom pove, da je tudi ona Sokolica, da ji je pa žal zdravnik zaradi srčne napake začasno prepovedal telovaditi, zato so pa nastopili vsi njeni bratje in sestre, izmed katerih sta dva pri đeci, trije pa že pri naraščaju. Skoraj solze ji stopijo pri teh besedah v oči, takoj nato mi pa jame z ognjem zatrjevati, da na drugem vsesokolskem zletu tudi ona prav za trdno nastopi in da pride tudi na naš vsesokolski zlet, kadar bo naraščajnica.

Med Poljsko in Češkoslovaško

Brat Arciševski, starosta Poljskega Sokolstva, je prispel v Prago, da osebno razčisti vsa vprašanja, ki so zlasti v času težkih dni za Češkoslovaško skalili odnošaje tudi med poljskim in češkoslovaškim Sokolstvom. Brata Arciševskega so bratje iz ČOS presrečno sprejeli. Takoj po prihodu je izjavil, da prihaja z odprtim srcem, zavedajoč se, da se morejo po sokolski poti — kakor vselej doslej — razčistiti gotova vprašanja, ki sicer pri njih krvavi srce. V bratskih razgovorih z bratom Arciševskim so tudi bratje iz predsedništva ČOS razložili svoje stališče, nakar so z njim dogovorili pogoje za res iskreno in trajno sodelovanje v Savezu slovanskega Sokolstva. Brat Arciševski je obljubil, da se bo zavzel za ohranitev imetja in možnost nadaljnega delovanja onih češkoslovaških sokolskih edinic, ki so z odstopitvijo Tješinskega ozemlja pripadle Poljski. Pozval je predsedništvo ČOS, da mu pošlje zadevne točne podatke. Povabil je predstavnike SSS, da naj bi bila prihodnja seja SSS v Varšavi, kjer bi naj načelnštvo SSS tudi priredilo tekme za slovansko prvenstvo. Upajmo, da bo ta nenaden prihod brata Arciševskega končno prinesel več jasnosti in bratske iskrenosti v medsebojnih odnošajih med ČOS in ZPS, posredno pa je to prvi korak k prijateljskim in bratskim odnošajem med Poljsko in Češkoslovaško.

Samozavest češkoslovaškega Sokolstva

Tudi v težkih dneh, ki jih je preživela češkoslovaška republika, je bilo ponašanje češkoslovaškega Sokolstva táko, kakor se spodobi Sokolstvu in kakor je mogel pričakovati vsak, ki pozna njegove globoke нравstvene in nacionalne temelje. In to znači odločnost za nadaljnje delo, borbo proti malodušnosti in vero v bodočnost naroda, ki ga ne more nihče uničiti.

«Sokolski Vestnik», osrednje glasilo ČOS., objavlja v uvodniku besede dr. Tyrša iz leta 1881., ki jih je v ravno tako težkih dneh za češki narod govoril, da «nikomur ne pristoja jadikovanje, kdor noče delati, a najmanje Sokolstvu». «Sokolski Vestnik» piše da ne pomeni današnji položaj češkoslovaškega naroda nič drugega, kakor da se je na potu k svojemu velikemu smotru še enkrat znašel v globočini valov. A splošno je znano, da se vsak val, ko se pogrezne, še toliko močneje dvigne. Tako bo tudi češki narod doživel svoj ponovni vzpon. Dosti je bilo jadikovanja, zdaj je potrebno toliko močneje zavihati rokave!

«Sokol je že na svojem delu» — zaključuje članek — on je že na pohodu naprej. Telovadnice so se ponovno napolnile s članstvom. Disciplina, ki je v srečnejših dneh nekoliko popustila, mora postati strožja, da, celo železna. Ne moremo trpeti defetizma in praznega govoričenja in ne smemo več gledati na prvih mestih starih zaslug namesto mladih moči. Nočemo sebi nagraditi nalog, pa da jih na koncu ne izvršimo v redu. Naša naloga mora biti tista, ki nam jo je zapustil dr. Tyrš. Naša prva naloga je sedaj, da dvignemo razočarano narodno samozavest. Ako se nam to ne bi posrečilo z lepo besedo, moramo to doseči z odločnimi dejanji!»

Tudi «Sokolski listi», glasilo Praške sokolske župe, pišejo v istem duhu in pozivajo Sokolstvo, naj se povsem vrne v Tyršu in njegovemu nauku, toda k tistemu pravemu, a ne lažnemu, ki so ga potvorili nekateri poznejši tolmači. List se pritožuje, da se je hotelo iz Tyrša napraviti «nekaj višjega» in da so ga zato proglasili bolj za Evropejca kakor za Čeha. Evropa se nam

je med tem slabo zahvalila, toda za dr. Tyrša je bil največji ponos, da bo dober Čeh. «Sokolski listi» zaključujejo:

«Vse, kar je treba delati za bodočnost, za preporod in okrepitev naroda, najdemo v Tyrševem nauku. In zato je treba potisniti ob stran «tolmače» in dopustiti, da nam govori nesmrtni Tyrš, tisti Tyrš, ki je bil pravi demokrat brez vsake bojazni in ki se ni nikdar vprašal, kaj bodo rekli «oni tam zgoraj» ali kakšen bo ta odziv od «onih tam zdolaj» ali od «onih na desno ali od onih na levo!»

Tudi vsi ostali sokolski listi v Češkoslovaški pozivajo na pozitivno delo na širjenje življenjskega optimizma v zaupanje napram Sokolstvu in v vero v novo boljšo bodočnost.

Bratje in sestre, premislite dobro te besede in se vprašajte, ali je naša vest čista teh in takih nedostatkov v pravilnem pojmovanju naših nalog in dolžnosti! — Po «Vestniku ČOS.»

Ž U P A L J U B L J A N A

Izredna skupščina Sokolske župe Ljubljana

Ker je uprava Saveza SKJ razrešila vse člane župne uprave in župnega strokovnega odbora in poverila začasni župni upravi, da v teku enega meseca skliče izredno skupščino z edino točko dnevnega reda: volitve nove župne uprave, je bila v nedeljo 16. oktobra t. l. v mali dvorani na Taboru izredna skupščina ob polnoštevilni udeležbi župnih edinic. Starosta br. dr. Pipenbacher je po pozdravu in uvodnih formalnostih prečital odlok Saveza SKJ o razpustu in razrešitvi župne uprave in načelnštva, potem pa je po krajši razpravi sledila volitev nove župne uprave. Predložena je bila samo ena kandidatna lista in je bila po večini izvoljena prejšnja župna uprava s starosto br. dr. Pipenbacherjem na čelu. Za načelnika je bil izvoljen brat dr. Viktor Murnik, za načelnico pa sestra Adela Mužinova. Po izvolitvi se je brat župni starosta zahvalil za izkazano zaupanje in pozval vse brate in sestre k plodnemu in vztrajnemu sokolskemu delu. Prihodnja redna skupščina župe bo po navodilih Saveza SKJ v marcu 1939, kjer bodo na njej župni činitelji podali izžerpna poročila.

Sokolsko društvo Ljubljana-Vič

Po redni skupščini, ki smo jo imeli 10. septembra t. l., se je društveno delovanje jako poživilo. Posebno velik napredek se kaže v telovadnici pod vodstvom novega načelnika br. Maksa Nahlika. Vsi oddelki so se številčno dvignili, nadvse razveseljiv je porast pri deci in obojem naraščaju, tudi člani in članice so številčno napredovali. Da vzgojimo dober kader vadiateljev in vadiateljic, je brat načelnik ustanovil naraščajski vaditeljski zbor, ki šteje šest naraščajnikov in šest naraščajnic in pridno vadijo vsak ponedeljek. Prve uspehe dela v telovadnici smo pokazali na češkoslovaškem večeru 5. novembra, ki so na njem nastopili moška deca, moški in ženski naraščaj z odlično izvedenimi vajami, sestava načelnika br. Nahlika. Najlepše uspehe sistematične vadbe v telovadnici pa smo pokazali na telovadni

akademiji, ki smo jo priredili 1. decembra v proslavo državnega in sokolskega praznika in obstoja 20-letnice naše ljubljene Jugoslavije. Akademija je odlično uspela. Mnogoštevilen obisk je pokazal, da ceni naša javnost smotno delo viškega Sokola. Največje zadoščenje pa smo imeli na akademiji, da sta jo posetila tudi zastopnika naše junaške vojske, zastopnik divizionarja kapetan br. Mitić in zastopnik poveljnika orožniškega polka podpolkovnik br. Bogojević. Uspešno je nastopil na akademiji tudi pevski zbor pod vodstvom br. Albina Lajovca. Vse telovadne točke, ki so jih izvajali od najmlajših do članov, so zbudile pri gledalcih navdušeno odobravanje. Kakor vedno sta se na akademiji postavila moški in ženski naraščaj. Prvi je izvajal Nahlikovo telovadno skladbo «Preporod», drugi pa «Osmorico» in pa vaje na dvovišinski bradlji. Videli smo izvrstno uspele sestave, posebno so se odlikovale naraščajnice Vida Pregarčeva, Sanda Kobalova in Zora Gabrijelčičeva, pa tudi ostale telovadke so posrečeno izvajale dobro pripravljene vaje. Pod večšim vodstvom bodo te naše naraščajnice še lahko uspešno sodelovale pri prihodnjih mednarodnih tekmah. Dočim je v telovadnici jako živahno, se pa ne moremo pohvaliti toliko s prosvetnim delovanjem. Sokolski gledališki oder, ki je bil prejšnja leta izredno marljiv, je letos popustil, zato jako pogrčamo predstav na našem odru. Toliko bolj pa skrbimo za idejno vzgojo članstva in naraščaja. Tedensko imamo govore pred vrstami iz vseh panog sokolskega udejstvovanja.

Te dni nas je zadela žalostna vest, da je premeščen v Zagreb naš starosta br. Pavel Borštnik. Z njim odhaja od nas marljiv in zvest sokolski delavec, ki ga bomo težko pogrešali. V slovo smo mu priredili 22. decembra t. l. v sokolski dvorani poslovilni večer ob veliki udeležbi članstva, naraščaja in zastopnikov bratskih društev. Večera se je udeležilo tudi večje odposlanstvo sokolske župe s starosto br. dr. Pipenbacherjem in tajnikom br. Flegarjem na čelu. Kot domačin in predsednik društva za zgradbo sokolskega doma je govoril br. Viktor Jeločnik, ki je v lepem nagovoru orisal plodno delovanje brata staroste. V toplih besedah se je poslovil od župnega činitelja br. Borštnika starosta br. dr. Pipenbacher, ki je stavil brata starosta za zgled vsem pravim Sokolom in državljanom. Po govoru brata župnega staroste so še govorili načelnik br. Nahlik, br. Germek, br. Zajc, br. Kocijan, br. Jezeršek in br. Mesec. Telovadci in telovadke pa so izročili bratu starosti lepa spominska darila in mnogo cvetja. Vidno ginjen se je zahvalil za prelep večer starosta br. Borštnik, ki je obljubil, da bo tudi v Zagrebu ostal zvest Tyrševi in jugoslovenski misli. Želimo bratu starosti na novem službenem mestu mnogo zadovoljstva in želimo, da se čimprej vrne med nas.

Sokolsko društvo Ljubljana-Zg. Šiška

Naposled dobimo lasten dom. Konec novembra so na našem že dokaj urejenem telovadišču zapele lopate, danes pa se že dviga ponosno zidovje velikega bodočega doma iznad telovadišča. Ko bi ne bilo mraza in snega, bi bili zunanja stavbena dela dokončali še pred božičem, tako pa moramo počakati ugodnejšega vremena, vendar upamo, da bomo še pred pomladjo že lahko pričeli telovaditi v začasno urejeni telovadnici. Bratje člani gradbenega odbora so kar tekmovali, kdo bo več storil za naš dom, pa tudi ostalo članstvo je priskočilo na pomoč. Lepo so se odzvali našemu klicu tudi mnogi domači posestniki, ki so dali les za ostrešje in pomagali z brezplačnimi vožnjami. Upajmo, da bomo kmalu lahko zopet zbrali vse svoje oddelke v lastni telovadnici, pa tudi mogli pričeti s prosvetnim delom.

Redni letni sestanek župnega jezdnega odseka

Župni jezdni odsek Sokolske župe Ljubljana je imel 19. decembra svoj prvi redni letni sestanek. Obilna udeležba je pokazala, da se je odsek, ki obstoja šele eno leto, prav dobro uveljavil med člani ljubljanskih sokolskih društev. Kakor je znano, so sokolski jezdni odseki obstojali v Ljubljani že dolgo let. Ljubljanski Sokol je imel svoj J. O. že od leta 1909. in ga je nad 25 let vodil zaslužni načelnik br. Vladimir Franke. Svoj jezdni odsek sta pa pred leti ustanovila tudi Sokol Ljubljana III in Sokol Vič. Praksa je pokazala, da za uspešno in smotrno napredovanje jahalne panoge Tyrševega telovadnega sestava ni umestno vzdrževati v premajhni Ljubljani kar tri sokolske jezdne odseke. Zato se je uprava Sokolske župe Ljubljana že lanskó leto odločila likvidirati društvene jezdne odseke v Ljubljani in ustanoviti za članstvo ljubljanskih sokolskih društev skupen — župni — jezdni odsek. S tem je bila dana podlaga za pravilno in uspešno delo v procvit jahanja v sokolskih vrstah. Pred enim letom, 19. decembra 1957, je bil ustanovni, na obletnico pa je bil prvi redni letni sestanek, na katerem je odsekova uprava pod predsedstvom br. Mächtiga podala obračun opravljenega dela. Iz besed br. predsednika so navzoči lahko posneli, da je imel odbor celo leto polne roke dela in da doseženi uspehi niso v pravem razmerju z vloženim trudom. Krivda leži v glavnem na odsekovem članstvu, ki se v veliki meri ni ravnalo po izjavi, podpisani ob vstopu v jezdni odsek. Obširno tajniško poročilo br. Fajdige je v jasnih potezah predočilo delo odseka v tehničnem in administrativnem pogledu. Tudi poročilo blagajnika br. Drenika je članstvo popolnoma zadovoljilo, saj je proti pričakovanju pokazalo celo lep prebitek. Knjige in blagajno sta pregledala br. Franke in Keržan in ugotovila najlepši red. Ko je bila soglasno odobrena razrešnica, je bil z vzkilkom vnovič izvoljen z malimi spremembami tale odbor: načelnik br. Mächtig Karel, prvi vodnik poročnik br. Sladović Ivo, drugi vodnik br. Vajt Ciril, tajnik br. Fajdiga Hinko., blagajnik br. Drenik Teodor, gospodar br. Skružni Vladimir, praporščaka brata Janušič Vladimir in Jančević Bratislav; odborniki: bratje Keržan Jože, Jelenič Jernej in Kodela Franc. Pri slučajnostih je brat tajnik prečital še osnutek pravilnika, ki ga je sestavil za vse sokolske jezdne odseke v državi in ki bo predložen upravi Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije v odobritev. Nadalje je napovedal tudi himno sokolskih jezdni odsekov, ki jo je uglasbil br. Guček. Poročnik br. Sladović pa bo oskrbel enotno poveljevanje za vse jezdne odseke Sokola kraljevine Jugoslavije. S tem je bil prvi letni sestanek Ž. J. O. končan. Članstvo, ki je napolnilo društveno sobo Ljubljanskega Sokola v Narodnem domu, se je zadovoljno razšlo v zavesti, da bo s sokolsko disciplino v bodočem letu pripomoglo k še večjemu razvoju jahalne panoge Tyrševega telovadnega sestava.

Delovni zbor društvenih načelnikov in načelnic 28. in 29. avgusta 1938

Udeležili so se ga člani župnega strokovnega odbora, načelniki in načelnice iz 22 društev in 8 čet, skupaj 55 udeležencev. Nad polovico edinic ni bilo zastopanih. Nedelja 28. avgusta dopoldne je bila namenjena prostim panogam in predelavi nastopov, popoldansko zborovanje je obravnavalo poročilo načelništva in delovni načrt za 1938/39. V ponedeljek 29. avgusta so bila na sporedu predavanja: obrambna vzgoja, streljanje, kolesarjenje, plavanje. — Za leto 1938./39. je bil sprejet tale delovni načrt.

I. Tečaji: 1.) 14-dnevni obči tečaj v februarju v Mariboru; 2.) 7-dnevni za vodnike naraščaja in dece o božiču v Ptujju; 3.) 7-dnevni smučarski tečaj decembra ali januarja na Pohorju; 4.) 7-dnevni plavalni tečaj meseca junija v Mariboru; 5.) 7-dnevni tečaj za proste panoge in igre v juniju v Mariboru; 6.) 2—3-dnevni tečaj za poročevalce za obrambno vzgojo v maju v Mariboru.

II. Tekme: 1.) občje tekme naraščaja v višjih oddelkih za prehodni prapor oziroma venec 4. junija v Mariboru; 2.) smučarske tekme v januarju, ki se poverijo koroškemu okrožju; 3.) plavalne tekme v avgustu v Mariboru, ki jih pripravi društvo Maribor-matica; 4.) bojne tekme članstva in naraščaja 22. septembra 1939 v Mariboru.

V okrožjih bodo občje tekme članstva in naraščaja 18. junija 1939 ter izbirne tekme v odbojki in košarki do 31. avgusta 1939. Društvene tekme dece naj se izvršijo do 29. junija 1939.

III. Zleti: Župni zlet bo 4. junija 1939 v Mariboru. Po okrožjih naj se izvršijo okrožni zleti (po sklepu okrožnih odborov) in kolesarski izleti. Po društvih razen javnih nastopov (samo po tozadevnem pravilniku) dan sokolske pripravljenosti z zvezi z bojnimi tekmami članstva in naraščaja na dan 7. maja 1939.

IV. Župno taborenje bo v Bohinju od srede julija do srede avgusta.

Tekme v prostih panogah

Mariborska sokolska župa je priredila dne 18. septembra 1938 tekme v prostih panogah na letnem telovadišču Sokola Maribor-matica. Udeležilo se jih je 191 tekmovalcev iz 16 edinic (62 članov, 72 moškega naraščaja, 9 članic in 48 ženskega naraščaja). Za relativno najlepšo udeležbo je prejela sokolska četa Laporje lipov venec. Najbolje so bile zastopane edince: 1.) Laporje — 8 udeležencev — 21.6 % vseh pripadnikov; 2.) Sv. Trojica — 10 udeležencev — 17.5 % vseh pripadnikov; 3.) Studenci — 32 udeležencev — 16.4 % vseh pripadnikov; 4.) Sv. Lenart — 16 udeležencev — 12.1 % vseh pripadnikov; 5.) Tezno — 10 udeležencev — 9 % vseh pripadnikov.

Člani so tekmovali v peteroboju (proste vaje, tek na 200 m in 1500 m, skok v dalj in suvanje krogle), moški naraščaj v peteroboju (proste vaje, tek na 60 m, met žogice, skok v višino, met kopja), ženski naraščaj v četveroboju (proste vaje, tek na 60 m, skok v višino, met žogice). Vrste so dosegle nastopna mesta: **Člani:** I. Studenci 9299 točk; II. Murska Sobota 8554 točk; III. Sv. Lenart 7953 točk; IV. Maribor II 7820 točk; V. Ormož 7753 točk; VI. Slovenjgradec 7028 točk. — **Moški naraščaj:** I. Tezno 9664 točk; II. Mari-

bor I 8953 točk; III. Maribor-matica 8805 točk; IV. Ptuj 8653 točk; V. Ruše 7985 točk; VI. Studenci 7294 točk; Slovenska Bistrica 7384 točk; VII. Središče 7153 točk; IX. Maribor II 6299 točk. — Člani čet: I. Laporje 7637 točk; Sveta Trojica 6069 točk; — Članice: Murska Sobota 206 točk. — Ženski naraščaj: I. Maribor II 557.6 točke; II, Maribor I 522 točk; III. Studenci 488.2 točke; IV. Maribor-matica 460.1 točke; V. Sv. Lenart 445.5 točke; VI. Ptuj 365 točk; VII. Slovenjgradec 326.5 točke.

Kot posamezniki so dosegli prva tri mesta: pri članih 1.) Balgari Štefan, Studenci, 2778 točk; 2.) Debelak Ivan, Murska Sobota, 2344 točk; 3.) Kovačič Zlatko, Ormož, 2322 točk. — Pri moškem naraščaju: 1.) Stranič Bojan, Maribor I, 2762 točk; 2.) Mlakar Slavko, 2676 točk; 3.) Dolinšek Emerik, Ruše, 2570 točk. — Članice: 1.) Vrčič Tončka, Maribor-matica, 166 točk; 2.) Brumen Heda, Sv. Lenart, 123.5 točk; 3.) Zadnik Danica, Maribor I 99.5 točke. — Ženski naraščaj: 1.) Črnko Pepca, Maribor II. 190 točk; 2.) in 3.) Kamenšek Majda, Studenci, ter Brumen Vida, Sv. Lenart, po 166 točk. — Uspehi članov so bil srednji. Dosegli so v teku na 200 m Leskovar Slavko, Ormož, 25.5 sek., Balgari Štefan, Studenci, pa v teku na 1500 m 4.51.2 min., v skoku v dalj 5.69 m in v suvanju krogle 9.80 m. — Pri moškem naraščaju so dosegli: v teku na 100 m Stranič Bojan, Sokol Maribor I, 12.4 sek., na 1000 m Dolinšek Emerik, Ruše, 3.02 min., pri skoku v daljino Stranič Bojan 5.90 m in v metu kopja Mlakar Slavko, Ptuj, 45.08 m. — Pri članicah je dosegla Vičič Tončka, Maribor-matica, v teku na 60 m 9.1 sek., v metu žogice 32.10 m, skok v višino 125 cm, met kopja 17.50 m. — Ženski naraščaj Muraus Anica, Maribor I, v teku na 60 m 8.8 sek., Črnko Pepca, Maribor II, v skoku v višino 125 cm, Brumen Vida, v metu žoge 42.20 m. — Organizacija in potek tekme sta bila zadovoljiva. Tekme je zaključil že dopoldne župni načelnik br. Komac Slavo s primernim nagovorom.

Edinice Sokolske župe Maribor za ujedinjenje

Preteklo je skoraj tisoč let od tistega časa, ko je zadnji slovenski knez izgubil imetje in glavo za svojo svobodo in svobodo svojega naroda. Vse, kar je pomenilo moč in blaginjo, si je prisvojil tujec. Slovenec je ostal na svoji zemlji brezpravna raja, zato se prav nič ne čudimo, da je sčasoma izgubil spoštovanje in ljubezen do svojega naroda in jezika. Po ukinitvi osebnega robstva je bilo zaradi tega jako težko narodnim buditeljem osvoboditi te izgubljene duše. Ravno pri tem važnem delu je krepko pomagal Sokol. Telovadnice so dale njegovim članom borbenost in moč, da so samozavestno šli med narod, da zbudijo v njem odpor proti nacionalnim in političnim tlačiteljem in da mu vrnejo vero v izgubljeni narodni ponos.

Po češkem zgledu so se na ozemlju Sokolske župe Maribor ustanovila prva sokolska društva v Ljutomeru leta 1905., v Maribru 1907., v Ptujju in Sv. Lenartu 1909., v Središču 1911., v Ormožu 1912. in v Slovenski Bistrici leta 1913. Nastopi rdečih sokolskih srajc v ponemčenih mestih, trgih in slovenski okolici so zbudili pri narodnih nasprotnikih jezo in nezadovoljstvo, ki sta se mnogokrat pokazala tudi z dejanskimi napadi, na slovenski strani pa so ti nastopi zbudili med narodom samozavest, vrnitev ponosa in ljubezni do rodne grude. S svojimi propagandnimi nastopi pa se Sokoli niso omejili samo na zbujanje slovenske, marveč tudi vseslovsanske skupnosti in slovsanske moči. Sokol v Maribru se ni omejil samo na delovanje na sokolskem področju v mestu samem in okoliških sokolskih društvih,

marveč je skupno s temi društvi prirejal izlete po vsej severni jezikovni meji in s tem dosegel, da nas je leto osvobojenja in zedinjenja našlo povsem pripravljene.

Že prva balkanska vojna je pokazala sadove tega dela. V slovenskem narodu je bila velika ljubezen za borbo srbskih bratov. Marljivo so Sokoli in drugi nacionalisti zbirali prispevke za hrabre srbske vojnike, cela vrsta Sokolov z br. dr. Ivanom Oražnom na čelu pa je odšla na pomoč našim dragim bratom v Srbiji. Svojo sokolsko in narodno zavest je plačal med drugimi z junaško smrtjo na bojnih poljanah član mariborskega Sokola brat Adolf Kristl. Sadovi tega plodnega dela so se najbolj pokazali na župnem zletu v Rušah 28. junija 1914. Na tem zletu, ki so se ga udeležili tudi takratni hrvatski Sokoli iz Varaždina, je zavladelo nepopisno navdušenje, ko je župni starosta br. dr. Rosina prečital pismo srbskih Sokolov iz Zagreba, ki so se opravičili, da se zaradi proslave Vidovega dne, žal, ne moreje udeležiti župnega zleta. V takem razpoloženju je prišla vest o umoru v Sarajevu. Ves bes germanskih tlačiteljev je moral takrat občutiti v prvi vrsti Sokol. Kolikor niso njegovi člani morali kot vojaški obvezniki obleči avstrijske uniforme, so morali drugi pretrpeti vse tegobe v internacijah in zaporih v Gradcu.

Bratje dr. Rosina, dr. Sernek iz Maribora, dr. Weixl, dr. Leskovec, Davorin Polič, Rado Kopic, Vladimir Fabijani in obe sestri pisca tega članka so morali preživeti več mesecev kot politični osumljenci v raznih zaporih. Ni je bilo sile, ki bi mogla uničiti uspehe sokolskega dela. Dolga vrsta naših članov je prekoračila avstrijske postojanke in dvignila orožje proti tiranom slovanstva. Med njimi je bil kot najsvetlejša zvezda naš carzanski junak br. dr. Ljudevit Pivko.

V prvih prevratnih dneh 1918 so bili spet Sokoli med prvimi, ki so stali na braniku osvobodjene domovine. Brat dr. Rosina je bil med najdelavnejšimi narodnimi delavci Narodnega sveta v Mariboru. Stal je ves čas zvesto ob strani generalu Rudolfu Maistru, dà, pomagal je celo z denarno podporo Posojilnice v Narodnem domu, ki ji je bil takrat predsednik.

Pisec teh vrstic je dobil takrat kot starosta Sokola v Sv. Lenartu od generala Maistra povelje, naj sestavi za obrambo Maribora proti severu močan vojaški oddelek mariborskega polka. Že 17. novembra 1918 se je javilo 148 dobrovoljcev, ki so prisegli zvestobo Nj. Vel. kralju Petru I. S temi je zasedel najvažnejše strateške postojanke. Ta četa ni branila samo Maribora pred iznenadenjem od strani sovražnika, marveč se je brigala tudi za to, da je mesto Maribor dobilo v tistih težkih dneh potrebno prehrano z ozemlja Slovenskih goric.

Samo nekoliko teh dejstev dokazuje, da ni bil zaman trud naših edinic pred svetovno vojno za mlado državo in za naše zedinjenje.

Dr. Milan Gorišek.

K N J I Ž E V N O S T

Prof. M. Mudrinić: Istorija telesnog vežbanja. II. deo. Novi vek. Zagreb. 1938. (Cena 50 din).

Šest let po izidu I. dela (Zagreb 1932), v katerem je brat prof. M. Mudrinić podal zgodovino telesne vzgoje v starem in srednjem veku, je sledil letos II. del tega odličnega dela, ki ga moremo kljub temu, da obstoji v našem jeziku že izborna «Zgodovina telesne vzgoje in Sokolstva» izpod

peresa br. Vinka Zaletla, dostojno uvrsti poleg nje, ker ne zaostaja za njo niti ne zmanjšuje vrednosti Zaletlove zgodovine. Biti ji more marveč v dopolnilo v marsičem. Mnoge stvari, ki jih nahajamo tudi v Zaletlovi knjigi, obravnava brat profesor Mudrinić obširneje, razen tega pa prinaša nove stvari, ki jih pri Zaletlu ne najdemo. Od humanizma in renesanse preko reformacije ter filantropizma nas dovaja pisec, ko nam je jasno prikazal zagovornike telesne vzgoje iz teh dob, njih nazore in stremljenja, do ustanovitelja nemškega turnerstva J. Fr. Jahna ter njegovih sodobnikov, sodelavcev in naslednikov. Nato sledi razvoj telesne vzgoje v Nemčiji in v ostalih evropskih državah, izvzemski slovanske, potem pa v najprezentativnejših izvenevropskih državah. Po pregledu telesne vzgoje v slovanskih državah, ki ga porabi pisec za oris Sokolstva, opiše še nakratko novejšo telovadne sestave ter naposled našteje obnovenje olimpijade in mednarodne telovadne zveze. Podana je torej slika sodobnega stanja telesne vzgoje predvsem v Evropi, a tudi v ostalem izvenevropskem svetu, kolikor prihaja z ozirom na telesno vežbanje v pošteve. Knjiga je opremljena s slikami, kar povečuje njeno vrednost in jo dela prikupnejšo. Vsakdo, kdor ima v jugoslovenskem Sokolstvu ali pa sicer z zgodovino telovadbe opravka, pa mu drugi viri za črpanje iz njih iz kakršnegakoli razloga niso dostopni, bo moral odslej poseči po knjigi brata prof. Mudrinića in jo uporabljati pri svojem delu. Zato bi naj tudi ne manjkala v nobeni strokovni knjižnici vsaj večjih sokolskih društev; s pridom pa jo bodo uvrstili v učiteljske knjižnice tudi bratje učitelji in sestre učiteljice telovadbe na srednjih, učiteljskih in meščanskih šolah.

Baš zaradi tega pa, ker je knjiga dobra, bo prenesla s pisecem vred tudi opozorilo na nedostatke, ki so se vanjo vtihotapili in ki jih bo treba ob morebitnem ponovnem natisu knjige iz nje izločiti. Ilkratu naj to opozorilo posluži tudi onim bratom in sestram, ki jo bodo uporabljali pri svojem delu. Tako je pač pomotno označena (na str. 12) življenjska doba P. P. Vergerija z letnicami 1349.—1428.; njegova knjiga o vzgoji kneževskih otrok je navodno izšla leta 1472. Bila bi torej posthumno delo! Vergerij je znan kot sodobnik Trubarjev ter je bil rojen krog leta 1498., umrl pa je 4. oktobra 1565. — Enako je dvomljivo tudi leto izida vzgojne knjige Maffea Vegie, ki je (str. 13) navodno živel 1407—1458, svojo knjigo pa bi naj bil napisal 1491.; to je pač tudi nemogoče! — Dalje: J. Fr. Jahn (rojen 1778) seveda ni umrl leta 1891. (kakor je navedeno na str. 41.), nego leta 1852. — Ali je (str. 135.) švicarska telovadna zveza res bila ustanovljena že leta 1832.?! — Tyrš ni bil izbran za načelnika že na občnem zboru 16. februarja 1862. (str. 165.), ampak šele 13. maja 1862.; občni zbor 16. februarja se je vršil v češki realci. Za habilitacijo se je T. pripravljal že leta 1861., ne šele 1864. Njegovi «Zakladové tělocviku» niso izhajali (str. 166.) od 1868. do 1870., ampak do 1872. List, pri katerem je T. sodeloval kot umetnostni kritik, je še zdaj izhajajoči «Světovzor», ne pa «Prosveta» (str. 166.). — ČOS ni bila ustanovljena 1899. (str. 179.), ampak 1889. — Věstník sokolský ni začel izhajati šele 1898. (str. 181.), ampak 1897. — VII. vsesokolski zlet ČOS je bil leta 1920., ne 1922. (str. 182.). — Dr. Fonov sodelavec v hrvatskem Sokolstvu se je imenoval Andrija Hajdenak, ne Hajdenjak (str. 209.). — «Věstník sokolský» ima poleg «Prednjaka» (češki «Cvičitel») in «Prednjačice» (češki Cvičitelka) še prilogo «Sokolský vzdělavatel» (= Sok. prosvetar). Ali pisec tega ni vedel, ker te priloge na str. 185. ne omenja? — Pri omenjanju listov, ki izhajajo v jugoslovenskem Sokolstvu (str. 209.), ni omenjena odlična naša «Sokolska Prosveta» — ali namenoma ali pomotoma? Omenjeni

tudi niso številni župni vestniki ki izhajajo v naši državi; zakaj ne, ko bi brez dvoma zaslužili omembo?!

Dober je postopek pišcev, da je pri pisanju imen poleg originalnega načina pisanja podal še tudi imena v fonetični transkripciji, in dalje da je naslove raznih del navedel v originalu ter v prevodu; žal ni ostal dosleden. Posledica tega je, da ponekod čitatelj, od katerega pisec ne more in ne sme zahtevati znanja vseh evropskih jezikov, n. pr. kaj je «Brevet d'aptitude militarie» (str. 116.) ali «Playground» (str. 159) ali «Ente nazionale...» (str. 122.)? Ali kaj so angleške «sentrelholz» (str. 148.)? (So to «Central-Halls»? Če bi pisec navedel i originalni naziv i fonetično transkripcijo, bi si bil čitatelj takoj na jasnem, kaj pisec meni!) — Ponekod so tudi pravopisne napake v pisavi tujih besed, n. pr. Deutshe (namesto: Deutsche) Turnkunst (st. 40.). — Zakaj pisava Vojvodina Hessen (str. 53, 55), Vojvodina Baden (str. 64.); zakaj ne povsod pravilno vojvodine (kakor str. 64.)? — Ime Helsinki (str. 198., 109.) se navadno obravnava kakor množina samostalnikov moškega spola, torej slovenski «v Helsinkih = srbohrv. «u Helsinkima», a ne: enkrat u Helsinkiju, drugič «u Helsinki». — Ali je gimnastična šola v Joinville-u (str. 113. in 114.) tista šola, ki je bila ustanovljena leta 1852.? — Stvarno bi bilo med rumunskimi telesnovzgojnimi združenji (na str. 13.) še pač omeniti organizacijo «Straja Tarii», ker vzdržuje tesne stike s Sokolstvom; bila je letos tudi zastopana na vsesokolskem zletu v Pragi.

Vsi tu navedeni nedostatki pa — kakor omenjeno — ne morejo zasenčiti vrlin knjige br. prof. Mudrinića, ki ji želim tudi med Slovenci mnogo čitateljev in kupcev.

M. Kovačić.

R A Z N O

Izredna skupščina Češkoslovaške Obce Sokolske

V nedeljo 23. oktobra t. l. je zasedal v Tyrševem domu v Pragi «Výbor ČOS» pod predsedstvom staroste dr. Bukovskega. Prisostvovalo mu je 97 delegatov vseh 52 žup. Referati in razprave so trajale nad devet ur, nakar je bilo sklenjeno, da se z ozirom na nov položaj pooblasti predsedništvo ČOS z reorganizacijo in novo razdelitvijo žup. Soglasno je bila sprejeta resolucija, ki uvodoma z bolestjo ugotavlja velike izgube, ki sta jih utrpela domovina in Sokolstvo. Zahteva, da ostane narod zvest demokratskim idealom, naj pokaže tudi največjo državljansko disciplino in poenostavljenje strankarskega življenja. Stranke morajo služiti le narodu in državi in se morajo odreči vsem nenasitnim stremljenjem po oblasti in razbitju naroda na nasprotujoče si tabore. Vsa javna uprava mora biti depolitizirana. Glede telesne vzgoje izjavlja Sokolstvo svojo pripravljenost čim tesnejšega sodelovanja in povezanosti z ostalimi telesnovzgojnimi organizacijami, ki pa morajo izgubiti strankarsko-politični značaj. Resolucija apelira na vlado, da doseže pri pogajanjih čim manjše izgube narodnega ozemlja, da ukine vse javne podpore političnim strankam in njihovim podjetjem in uvede strogo varčevanje v vsem življenju in na vseh področjih. Izdatki naj služijo le velikim gradnjam, ki naj zaposle tisoče delavoljnih in naj pomagajo pri obnovi gospodarskega življenja. Glede židovskega vprašanja zahteva resolucija, naj se Židi, priseljeni po letu 1914., vrnejo v svoje domovinske kraje; oni, ki bodo ostali in so do leta 1930. priglasili kot svojo narodnost češkoslovaško, naj se smatrajo za Čehoslovake. — Iz nave-

denega vidimo, kako globok vpogled v stanje države in naroda so pokazali zborovalci in brez dvoma bo vlada generala Syrovega v vsem upoštevala predloge najpomembnejše nestrankske organizacije republike, ki je že od svoje ustanovitve služila zgolj narodu.

Telovadna tekma med Italijani in Madžari

Dne 4. t. m. je bila v Budimpešti telovadna tekma med italijansko in madžarsko vrsto. Prirejena je bila v mestnem gledališču, ki je bilo polno gledalcev, približno 5000. Po oficialnih pozdravih predsednikov obeh telovadnih organizacij je bila izvedena tekma v poljubnih vajah na drogu, bradlji, konju z ročaji in v prostih vajah.

Med odmori tekmovalcev so nastopile domače članice s telovadnimi točkami. Italijansko vrsto je vodil Mario Cordias, ki jo vodi že od leta 1924. Madžarsko vrsto je vodil Križmanič Janos, bivši tekmovalac na olimpiji v Štockholmu in Turinu in načelnik madžarskih telovadcev. Vso tekmo so sodili madžarski sodnik Ulini in kot vrhovni sodnik naš mnogokratni olimpijski prvak br. Leon Štukelj. Tekmovali so v vseh panogah izmenoma po en Madžar in nato Italijan. Ocena je bila javljena takoj občinstvu z ojačevalcem. Vrstni red tekmovanja je bil: proste vaje, konj z ročaji, drog, bradlja in krogi. Doseženi so bili nastopni uspehi:

Proste vaje (M.) 173,5, (I.) 165,7 točke; konj z ročaji (I.) 169,0, (M.) 161,6; drog (I.) 174,8, (M.) 170,1; bradlja (M.) 171,2, (I.) 171,1; krogi (M.) 172,5, (I.) 170,8. Skupno so dosegli Italijani 283,8, Madžari 282,966 točke. Razlika je mala, le 0,834 točke.

Posamezniki so se uvrstili tako: zmagovalac je bil poznani že večkratni olimpijski prvak Italijan Neri Romeo, ki je dosegel 48,433 točke od dosegljivih 50 točk. Sledijo mu Italijani Guglielmeti 46,6, Armelloni 47,50, Capuzzo 47,43, nakar je kot najboljši Madžar dosegel V. mesto Mogyoróssy 47,30, VI. (I.) Fioravanti 47,066. Nato si sledijo Hajdu (M.), Sarkany (M.), Pataki (M.), Gaal (M.), Santha (M.), Moneti (I.), Szabo (M.), Ternelli (I.), Börtsök (M.) in zadnji Sottocasa (I.), ki je imel 41,566 točke.

Pri prostih vajah so Italijani jako zaostajali za Madžari in je razlika 7,8 točke. Sestave madžarskih telovadcev so bile lepše in težje in preciznejše izvedene, posebnost so prednjačile v lepši vezavi posameznih težjih prvin. Najlepša in najtežja je bila sestava M. Patakija, ocenjena z 9,97 točke. V sestavi je imel iz stoje na rokah soročni vrv na noge in takoj prosti premet nazaj (salto) do stojne razovke čelno na eni nogi. Vajo je končal s tremi premeti nazaj in vezal visok uleknjeni prosti premet (salto).

Na konju so bili Madžari slabši, toda priznati moramo, da boljši kot preteklo leto na meddržavni tekmi z Nemci. Med tem ko prejšnje leto še niso delali sonožnih prehodov, so jih letos že imeli v svojih sestavah.

Pri tekmi na drogu nismo videli novih prvin. Ponavljali so se premahi prednožno do vese in zvinki. Pri odskokih so prevladovali prosti premeti nazaj, najlepše ga je izvedel Neri, toda ni dosegel višine Čeha Hudca. Pričakovali bi na drogu večjo razliko točk v prid Italijanom. Italijani imajo res lepe pravilne veletoe brez vidnejših sunkov, medtem ko jih Madžari izvajajo nemirno.

Na bradlji so pokazali Italijani veliko izbiro prvin, predvsem so izvajali lepo iz stoje na rokah proste premete nazaj do vzpore na rokah in do stoje na tleh kot sescok. Tudi toče pod bradljo do stoje smo videli lepo izvesti. Lep pravilni koleb je bilo videti le pri Italijanih in se nam zdi, da bi morali Italijani na tem orodju z večjim številom točk zmagati.

Na krogih smo opazili pri vseh telovadcih, izvzemši pri (M.) Gaal, Börtsök in (I.) Capuzzo, da se tega orodja izogibljejo ter jim zato primanjkuje moči in vztrajnosti za izvajanje težjih sestav. Lepo in težko sestavo je imel Capuzzo, toda zaradi nekoliko ponesrečenega doskoka je izgubil prvenstvo na tem orodju. Sestave v splošnem so pa precej zaostajale za sestavami brata Hudca, štuklja in drugih.

Zanimanje vseh narodov za orodno telovadbo se zadnja leta stopnjuje. To je jasno videti iz tega, ker posamezne telovadne organizacije prirejajo med seboj prijateljske tekme. Te tekme imajo namen povzdigniti ne samo telovadbe same, temveč tudi zanimanje zanje pri najširših slojih. Istočasno so to že priprave teh narodov za prihodnje olimpijske igre v Helsinkih. Iz tega bi lahko pričakovali, da bodo telovadne tekme v Helsinkih že presegle visoko stopnjo zadnjih tekmovalj. Tudi pri nas smo pričeli že letos s pripravami po iniciativi mednarodnih tekmovalcev samih, ki so priredili tečaj vrhunske telovadbe, katerega zaključek je bila akademija v Ljubljani. Neogibno potrebno pa bi bilo, da naši tekmovalci preizkusijo svoje moči na tekmah s tekmovalci drugih narodov, pri čemer si pridobijo neprecenljiva izkustva. Želeli bi videti tako tekmo z br. Čehoslovaki.

B. Gregorka.

Žalostna statistika Československe Obce Sokolske. Z nemško, madžarsko in poljsko okupacijo češkoslovaških obmejnih pokrajin je izgubila bratska ČOS v 28 župah 488 društev. Župa Krušnohorská je izgubila vsa društva, 61 po številu z 21.807 pripadniki. Župa Moravskošleska, ki je štela 110 društev, je izgubila 80 društev, od teh 40 v povsem čeških občinah. Župa Severnomoravska je imela 70 društev in jih je izgubila 60 z 8.511 pripadniki. Župa Tješinska je izgubila od 81 društev 44 edinic z 21.498 člani, razen tega še dve sokolski okrevališči in 1 letovišče, nadalje so izgubile župe šumavska 44, Plzenjska 31, Jedštedska 22, Fügnerjeva 18, Polkovnika Šveca 14, Machalova 15, Krkonoška 12, Olomucka, Orlicka, Valaškova in Husova po 10 društev, Slovaška, Vichodočeška in Podripska po 8, Rakovnicka in Krale Jiřilho po 6, Sladkovska 4, Sredomoravska 3, župe Barakova, Jeronymova, Masarykova, Pohronska, Vichodslavaška in Žiřkova po 1 društvo. Skupno je izgubila ČOS 112.141 sokolskih pripadnikov. Izven mej Češkoslovaške republike je ostalo 109 sokolskih domov, 1.223 letnih telovadišč, med njimi sokolski stadion v Opavi in 13 sokolskih kinematografov. Vrednost izgubljenih nepremičnin cenijo nad 71 milijonov Kč.

Delavske telovadne enote v ČSR so izgubile 281 društev z 28.611 pripadniki. Vrednost izgubljenih nepremičnin znaša nad 6 in pol milijona Kč. Danes štejejo DTE v ČSR 1.393 edinic s 150.560 pripadniki.

Češkoslovaško Orlovstvo je izgubilo s priključitvijo sudetskega ozemlja 2 župi, 160 edinic in s tem 6.750 članstva, 2.540 naraščaja in 6.003 dece obojega spola, skupno tedaj 15.295 pripadnikov. Ker se je slovaški Orel osamosvojil, šteje sedaj

češko Orlovstvo 16 žup, 1.056 edinic, ki je v njih združenih 99.681 pripadnikov.

Sokoli — ministri v novi češkoslovaški vladi. V novi češkoslovaški vladi, ki jo je sestavljal predsednik br. Rudolf Beran, so nastopili ministri-Sokoli: predsednik vlade br. Rudolf Beran, zunanji minister dr. Chvalkovsky, finančni minister dr. Kalfus, vojni minister general Jan Sirovy, železniški minister Eliaš, minister trgovine in industrije dr. Šadek in minister socialne politike dr. Klumpar. Kakor se vidi, živi tudi v novi vladi nesmrtni Tyršev duh.

Slavnosti francoskih gimnastov. Francoska telovadna zveza bo priredila za binškoštne praznike leta 1939. velike telovadne svečanosti s tekmami v mestu Reims. Razen tega bodo prirejene manjše svečanosti in tekme v Lilleu, Mulhousu, Lionu, Tulonu in Parizu. Glavnih zletnih svečanosti se bodo udeležile v večjem številu tudi druge evropske telovadne zveze. Ali se udeleži slavnosti v Reimsu tudi naše Sokolstvo, še ni znano.

Katoliški verouk. Pomožno učilo za III. razred strokovno-nadaljevalnih šol. Priredil Vinko Lovšin, župnik v Litiji 1938. Obzornik «Knjižice» izhaja štirinajstdnevno. Za uredništvo in lastnika odgovarja Alfoz Pavel, Rakovniška 6, Ljubljana. Leto V. 1. septembra 1938. Štev. 115 c. — Nihil obstat. Ljubljana, 28. maja 1938. Josip Volc, škofijski cenzor. — Imprimatur. Škofijski ordinarijat v Ljubljani, dne 4. junija 1938, št. 1822. Ign. Nadrah, generalni vikar. — 29. ura: Društva in tovarišije (stran 47, drugi odstavek): «Katoličan ne sme stopiti k društvu, ki je teoretično ali praktično proti veri ali ki izpodkopava krščansko pravost. To so socialistične, komunistične in sokolske organizacije. — Po Sokolski Volji, št. 100 z dne 1. decembra 1938.

Vesti iz slovanskega Sokolstva. Zveza Junakov je imela letošnjo svojo skupščino konec avgusta v Gabrovo v navzočnosti 166 zastopnikov društev. Skupščina je potekla mirno, a v odločnem duhu. Delegati so sklenili, da mora vodstvo podvzeti pri vladi odločne korake, da se onemogoči nadaljnje oviranje delovanja «Junaka». Nadalje so sklenili ustanoviti zamejno župo, ki bodo v njej vveljavljena «Junaska društva» v Ameriki in društvo «Junak» v Brnu. V novo predsedništvo so bili izvoljeni vsi dosedanji člani s predsednikom generalom Raškom Atanasovim na čelu. Precej pozno po zletu — šele septembra meseca — je izšla poletna številka osrednjega glasila zveze «Zdravje i Sila», ki preseneča s tem, da nima niti vrstice o mogočnem zletu v Pragi, ki se ga je udeležilo skoraj 1000 bolgarskih Junakov.

Ameriška obec sokolska je najmočnejša sokolska organizacija v Severni Ameriki. Šteje po najnovejši statistiki 102 društvi in 8457 članstva. Konec septembra je zveza imela svojo skupščino, ki so na njej podali zvezni činitelji poročila za obdobje zadnjih petih let — toliko časa namreč traja funkcija vodstva — in o udeležbi na X. vsesokolskem zletu. Temeljita je bila debata o izpremembi slavnostnega kroja. Dočim so bili eni za uvedbo podobnega kroja, kakor ga ima ČOS, toda z dolgimi hlačami, so bili drugi za dosedanji svečani kroj z malimi izpremembami. Ker za noben od obeh predlogov ni bilo potrebne dvetretjinske večine, je to vprašanje ostalo začasno nerešeno, pač pa so članice osvojile kroj češkoslovaških Sokolic z malo izpremembo, t. j. črno čepico in črnimi nogavicami, namesto rjave čepice in rjavih nogavic. Prihodnja skupščina AOS bo leta 1943. v Omahi. Dotlej bodo AOS vodili zvečine dosedanji člani zveznega predsedništva s starostom Prechalom, načelnikom Jelinkom in načelnico Katjo Dankovo na čelu.

Načelnštvo poljskega Sokolstva je v septembru sklicalo zborovanje župnih načelnikov, ki ga je vodil načelnik brat Fazanovič. V svojem izklesanem govoru je poudaril potrebo slovanske orientacije v Sokolstvu, pomembnost Tyrševega telovadnega sestava, ocenil mednarodne telovadne tekme in vsesokolski zlet v Pragi. Za prihodnje leto so sklenili prerediti zlet v Lvovu in v Poznanju, v juniju pa vaditeljski in sodniški tečaj. Na-

meravajo se udeležiti tudi zletov v Ljubljani in v Sofiji.

Zletne proste vaje za članice in za ženski naraščaj za leto 1939. Načelnštvo Saveza SKJ obvešča vse bratske župe in edinice, da so izšle v posebni knjižici v slovenščini n srbohrvaščini zletne proste vaje članic in ženskega naraščaja za leto 1939. Cena izvodu je Din 5.—. Župe, društva in čete naj naročijo knjižice pri Savezu SKJ v Beogradu, Prestolonaslednikov trg 34. Prav tako so izšle note v založbi Jugoslovenske sokolske matice v Ljubljani in se naračajo istotam. Note za proste vaje ženskega naraščaja bodo izšle kasneje.

Koledar za sokolsko mladino za leto 1939. Za dvajsetletnico obstoja kraljevine Jugoslavije je izdala Jugoslovenska sokolska matica v redakciji br. E. L. Gangla XI. letnik tega lepega koledarčka, ki se odlikuje tudi letos po pestri in bogati vsebini. Poleg koledarskega dela je v koledarčku narodna pesem «Slavija se širi», dalje topel članek, posvečen pokojnemu podstarosti Saveza SKJ bratu Gjuri Paunkoviću. V naslednjem članku brata Poharca pa so nanizani dogodki preteklega leta (predvsem X. vsesokolski zlet) z več krasnimi ilustracijami. Koledarček sokolski mladini toplo priporočamo. Cena mu je samo Din 2.—. Najlepši dar za novo leto!

Jugoslovenski sokolski koledar za leto 1939. V nakladi Jugoslovenske sokolske matice in v redakciji br. Verija Švajgarja je izšel XX. letnik sokolskega koledarja za članstvo in okusni zunanji opremi in s pestro vsebino. Poleg koledarskega dela so v njem članki: V spomin bratu Gjuri Paunkoviću, izpod peresa br. E. L. Gangla, Verij Švajgar je napisal aktualen članek Vsi na delo, sledi narodna pesem «Slavija se širi...», sokolska kronika za leta 1936., 1937. in 1938. Obširen je prikaz pregleda Sokolstva, statistični podatki Sokola kraljevine Jugoslavije, Zveze bolgarskih Junakov, Československe Obce Sokolske, Zveze ruskega Sokolstva v emigraciji, Zveze poljskega Sokolstva, Sokolstva v Ameriki. Koledar krasijo slike blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja, mladega kralja Petra II. in slike naših zaslužnih sokolskih delavcev. Koledar stane samo Din 7.— in ga vsem bratom in sestram toplo priporočamo. Naročajte ga pri Jugoslovenski sokolski matici Ljubljana, Tomanova ulica.

STOLE

*vrtna, za dvorane, kino-fotelje nudi po zelo ugodnih
pogojih tvrdka*

IVAN FAJDIGA, stolarna, SODRAŽICA

EDO DERŽAJ

GRUH

Knjiga se naroča pri založbi

„EVALIT“

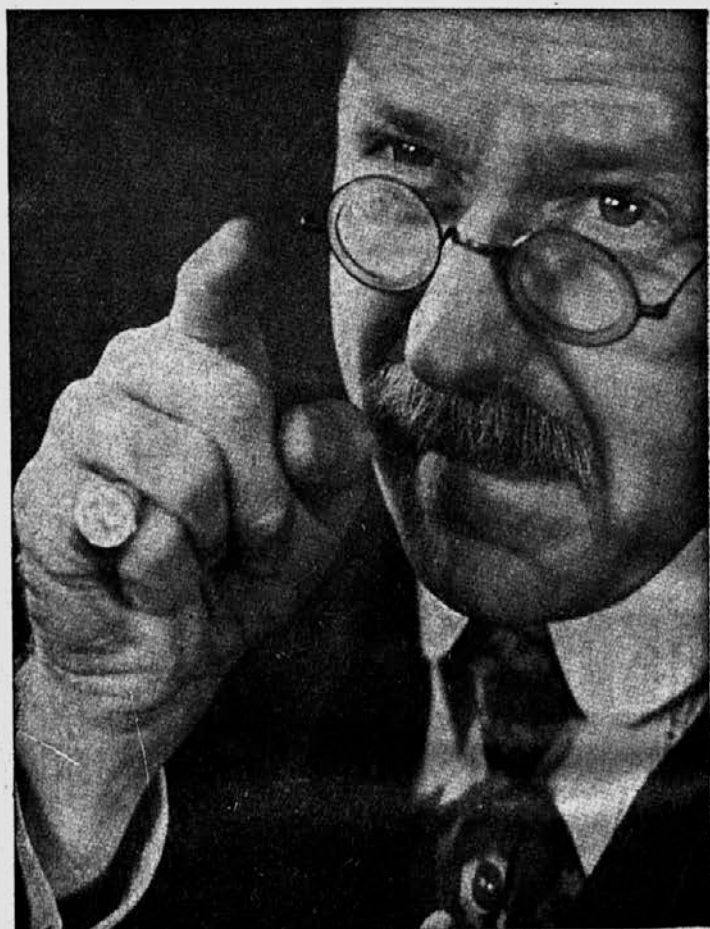
V LJUBLJANI, Dalmatinova 8

Knjiga, polna
duhovitih satir

o razmerah v naši alpinistiki, o naših plezalcih, hribolazcih in drugih podobnih popotnikih.

Spisal in z lesorezi bogato ilustriral jo je preko naših mej znani alpinist in slikar EDO DERŽAJ.

Mehko vezana stane 40 din, v platno vezana pa 60 din.

Vi

lahko
s konkurentom

tekmujete

le tedaj, če uporabite vsako priliko za dobro reklamo. Taka reklama pa je zanimivo pismo z učinkovitim tiskom, vabljivi prospekti, pozornost vzbujujoči letaki in plakati, odlično sestavljene brošure in druge tiskovine.

Vse to Vam napravi v sijajni, umetniški, dovršeni izvedbi po nizki ceni

DELNIŠKA TISKARNA D. D.

LJUBLJANA, DALMATINOVA ULICA ŠTEV. 8 - TELEFON ŠTEV. 21-32

